

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 50

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis
se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravnistvo 328.Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inzerate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.**Cene inzeratov:**Enostolpna petlitna vrsta
malih oglaš po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglaš nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 5.— in 4.—,
oglaš v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.**Pri večjem naročilu popust**Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v gotovini.

Trifkovičev mandat vrnjen.

Belgrad, 11. maja 1924.

Krona je včeraj poverila g. Marku Trifkoviču mandat za sestavo koncentracijske vlade. Če izvzamemo težke formalne pogoje, zakrivljene po Pašiću, se mora priznati, da je krona s tem korakom še vedno ostala dosledna svoji želji, da se mora v parlamentu delati. G. Marko Trifkovič je ta mandat sprejel in že s samim tem dementiral vse dosedanje izjave bloka korupcije in nasilja, da parlament ni sposoben za delovanje in da ga je treba razpustiti. S pogoji, ki jih je po predhodnem sporazumu z g. Pašićem in Pribičevićem sporočil opozicijskemu bloku, pa je g. Marko Trifkovič še bolj jasno odkril tudi ozadje takih trditev. Ti pogoji se namreč glasijo dobesedno:

»V načelu se sprejema koncentracija s strankami opozicijskega bloka (DS, SLS in JMO), ako bi te stranke ustvarile možnost za koncentracijo s tem, da bi:

1. Prekinile vsako skupnost in zvezo z HRSS in to SLS in JMO zvezo znano pod imenom federalističnega bloka; DS pa opustila vsako nadaljnje sodelovanje s HRSS.

2. Da bi sprejele kot načelno bazo za delovanje koncentracijske vlade izvajanje in oživitvorenje ustave v vseh njenih odredbah, posebno izpeljavo oblastne samouprave, v katerem cilju naj bi se razpisale volitve za oblastne in srezke skupščine in pobijanje antinacionalnih in subverzivnih elementov, med katere se mora računati tudi HRSS.

S takimi pogoji so režimovci priznali, da je parlament sposoben za delo, da pa ne deluje samo radi tega, ker blok korupcije in nasilja v njem nima večine. Izrekli so se proti sporazumu in napovedali vojno narodu hrvaškemu in slovenskemu ter vsem onim Srbom, ki so za iskreno državno edinstvo in narodno sporazumevanje.

Neomajno stoječ na principu parlamentarizma in vpoštevajoč parlamentarno prakso je blok opozicije sprejel ponudbo na znanje in dal mandatarju sledeč odgovor:

»Opozicijski blok načelno sprejema predlog o koncentracijski vladi. Ali preje nego preide v meritorno razpravljanje pogojev, ki so postavljeni za sodelovanje v vladi, izjavlja, da se iz koncentracije brez-pogojno izključujejo:

1. Vse skupine ali poedinci, ki so protivni iskrenemu in realnemu sporazumu med Srbi in Hrvati ter Slovenci. Blok smatra, da je sporazumu edina stvarna podlaga, na kateri se more konsolidirati naša država, zajamčiti na znotraj mir in z mirom tudi vsestranski napredek ljudstva in države.

2. Izročitev sodišču — ne glede na stranko — onih oseb, ki jih je javno mnenje že obtožilo, da so izvrševali in posredno ali neposredno pomagali korupciji v naši državi počenši od najvišjih funkcionarjev in njihovih najbližjih sorodnikov do najneznatnejših državnih uslužbencev. Samo temeljita, nepristranska preiskava in stroga sodba more odstraniti to težko bolezen naše dobe; samo stroga sodba lahko utrdi nedolžnost ali krivico onih, ki jih javno mišljenje tako uporno in neprestano označuje.

Poleg vsega tega smatra blok, da je dolžnost vlade, da takoj da dobro in urejeno administracijo s poštenim uradnim brez ozira na strankarsko pripadnost. Vlada bo dolžna spoštovati vse državljanske in politične pravice, zagarantirane z ustavo in državnimi zakoni.

Sele, ko nam odgovorite na predpogoje, bomo prešli na razpravo o pogojih, ki ste nam jih postavili za pristop v koncentracijsko vlado.

Ta odgovor združenih strank, ki predstavljajo celokupni narod slovenski in celokupni hrvaški narod ter pretežni del naroda srbskega, je jasen dovolj in ne potrebuje komentarja. Ti predpogoji so taki, da mora na nje pristati vsak poštenjak.

Danes ob 10. uri je bil ta odgovor izročen g. Marku Trifkoviču. Vzel ga je na znanje in se takoj odpeljal v predsedništvo vlade, kjer je ta odgovor sporočil Pašiću, Pribičeviću in drugim ministrom. Vla-

da Pašić-Pribičevićeva je odklonila ta odgovor: ona je za hegemonijo velikosrbsstva, ona ne pristaja na predloženo pobijanje korupcije in nasilja. Enodušno je ta odgovor odbit in ob 1. uri popoldne se je g. Marko Trifkovič odpeljal na dvor in kralju vrnil mandat.

Položaj je jasen: Na eni strani združena korupcija in nasilje ter velikosrbski hegemonizem; na drugi strani predstavniki Slovencev, Hrvatov in Srbov, predstavniki poštenja in morale ter spoštovanja zakonov in zakonskih pravic. Odločitev je sedaj pri kroni.

Prihod poslanika Balugdžića.

NOBEN OD RADIKALOV NI BIL NA DVORU SPREJET. — VLADA SE OB-
RAČA NA ČASNIKARJE ZA POMOČ.

Belgrad, 12. maja. (Izv.) Tekom današnjega dneva ni bil storjen noben korak, da bi se rešila kriza. Radikali so tekom včerajšnjega in današnjega dne po svojih voditeljih poskušali na dvoru vplivati na odločitev krone. Tako je včeraj zaprosil Lj. Jovanović za avdienco, danes pa Miša Trifunović in še nekateri, vendar ni bil nobeden sprejet. Pač pa je kralj snoči poklical brzojavno v Belgrad našega poslanika v Berlinu Balugdžića. V nekaterih krogih se prihod poslanika Balugdžića pripisuje velika važnost, ker je znan prijatelj dvora in je bil svetovalec pokojnega kralja Petra.

Vlada je imela zvečer sejo, na kateri je seveda razpravljala o vseh mogočih eventualijah in so si v to svrhu razdelili vloge. Po seji so se ministri zapeli v razgovore s časnikarji in jih prigovarjali, da naj poskusijo delovati na javnost pomirjevalno, dasiravno vlada izvršuje najhujša nasilja. Iz teh poskusov ministrov, delovati na javnost pomirjevalno, se jasno vidi, da nasilja režima niso ostala neopazena. Minister Janić se je posebno jezil na pisavo »Slovenca«, češ, tako pisanje ni koristno, sicer pa o položaju niso hoteli dajati nobenih izjav.

ZELJA KRONE OD RADIKALOV IZIGRANA.

Belgrad, 12. maja. (Izv.) Trifkovič je po 24. urah sondiranja terena vrnil mandat. Če bi ne bili tako težki časi, bi se lahko smatralo vlogo g. Trifkoviča za uspelo komedijo; sedaj pa se mora ista najbolj obsoditi. Dočim se je izprva mislilo, da bo Trifkovič sledil želji krone, se je že po prvem njegovem posvetovanju s Pašićem in Pribičevićem videlo, da je podlegel krvi žejnim voditeljem bloka korupcije in nasilja in z znanimi pogoji je bila najvišja želja izigrana na način, ki bi lahko v širokih krogih omajala avtoriteto najvišjega faktorja, če bi javnost preveč dobro ne poznala balkanskih manir voditeljev današnjega režima. Opozicija je v načelu pristala na mandat krone. Vendar Pašić in Pribičević njenih zahtev, da se mora pregnati korupcija, postaviti pred sodišče državni tatovi, priznati državljanom njihove ustavne pravice ter končno napraviti bratski sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci, nista hotela sprejeti in s tem ponovno potrdila, kar je javno mnenje o režimu že dosedaj trdilo.

Današnja Pribičevićeva »Reč« odkrito prizna, zakaj nista hotela pristati na one predpogoje. Piše namreč: »Opozicijski blok je sicer v načelu pristal na koalicijsko, ali izključil je iz nje samostalne demokrate in radikale. Samostalne demokrate zato, ker so baje proti sporazumu s Hrvati, radikale pa zato, ker se je načelo tudi vprašanje o nesrečni korupciji in postavila zahteva, da se postavijo pred sodišče vsi oni, ki jih javno mnenje obtožuje.« S tem je Pribičević priznal, da so njegovi pristaši odklonili kombinacijo radi tega, ker so pro-

ti sporazumu, radikali pa, ker niso proti korupciji. Lepšega izpričevala si Pribičević ni mogel izstaviti.

NASILJA PAŠIČEVEGA REŽIMA.

Z vrnitvijo mandata pa je položaj prešel v roke krone in od nje pričakuje velika večina prebivalstva končno rešitev. Dočim v krogih pristašev Pašića in Pribičevića še vedno prevladuje mišljenje, da bo sta Pašić in Pribičević vodila nove volitve, se na drugi strani pobija tako mišljenje že z nastopom Trifkoviča. Obenem pa je dal režim ravno včeraj, ko je najvišji faktor stal pred ponovno odločitvijo, najboljši dokaz, da je nasilen. Včeraj so se namreč vršili po mnogih krajih v državi shodi. Kjerkoli je režim mogel najti plačane bandite, tam je poskušal zborovanja motiti.

PAŠIČEVE PRETNJE S KRVJO SE ŽE IZVRŠUJEJO.

O nekaterih takih slučajih piše demokrati »Odjek« pod naslovom: »Pašić in Pribičević hočeta meščansko vojsko« sledeče: »Pašičeve pretnje s krvjo na zborovanju v Bjelini se pričenejo izvrševati. Pašičeva in Pribičevićeva vlada daje vsak dan nove dokaze o nasilju, s katerim namerava izvesti volitve. Po nasilju v Subotici in Novem Vrbasu je včeraj izvršila divji napad na demokratično zborovanje v Šabcu in na zemljoradniški shod v Morinu. Včeraj bi se imel v Šabcu vršiti demokratiški shod, na katerega je prišlo nekoliko demokratiških prvakov iz Belgrada. Ali takoj v začetku shoda, ki ga je otvoril Vašić, je več radikalov in nekoliko Pribičevićevcev, ki so s silo vdrli v dvorano, pričelo kričati in dolati nemir, da nihče od govornikov ni govoril. Med napadalci se je posebno videlo mnogo Srnaocev, ki so s svojo zastavo prišli na kraj, kjer se je vršil shod in napravili tak barbarski napad na demokratično zborovanje. Javna oblast je, kakor v Subotici, bila popolnoma mirna in pustila demonstrante, da delajo po mestu, kakor hočejo. Med tem je Veljković s prijatelji imel konferenco, ki je bila obilno obiskana.

V Šabcu so demonstracije organizirali s pomočjo obalskih delavcev, izpuščenih jetnikov in Srnaocev, ki so bili pripravljeni iz Sremske Mitrovice.

ŠKANDAL S POSLANCEM VUJIČEM.

»Odjek« piše nadalje o zemljoradniškem zborovanju v Morinu v Banatu, kjer je bil poslanec Vujič od plačanih banditov napaden in pretepen od občinskih in policijskih oblasti in končno okraden. Napad so izvršili predsednik občine in občinski zdravnik dr. Srganjov. Pristavljamo, da se je včeraj v Mitrovici nahajal dr. Vojislav Janić in se to spravlja v zvezo z dogodki v Šabcu. Izvemo, da je Vujič zaprosil pri kralju za avdienco in da namerava kralju vrniti 13 odlikovanj, katere je dobil kot vojak na srbskih frontah. Poleg tega zborovanja so Srnaoci motili zborovanja muslimanov v Banjaluki.

Dr. Maček o sestavi koncentracijske vlade.

Zagreb, 12. maja. (Izv.) Danes zjutraj se je vrnil iz Belgrada podpredsednik H. R. S. S. dr. Maček in na njegovo mesto se je odpeljal v Belgrad posl. Predavec. Dr. Maček je vašemu dopisniku izjavil sledeče: Kakor hitro so bili postavljeni s strani g. Trifkoviča opozicijski blok pogoji glede sestave koncentracijske vlade, je bilo takoj jasno, da o koncentracijski vladi z g. Trifkovičem na čelu ne more biti govora. Ideja koncentracijske vlade pa ni odušena. Širijo se vesti,

da bi se ponovno poskušalo s sestavo take vlade z dr. Korošcem na čelu. Moje prepričanje je, da bi se vsakemu načelniku strank opozicijskega bloka posrečilo sestaviti tako vlado. Posrečila bi se celo sestava vlade, ki ne bi bila toliko odvisna od republikancev. Naravno je, da bi bila taka vlada čisto volivnega značaja, čeprav bi mogla spraviti pod streho kak zakon, če bi se na tem vztrajalo. Kar se tiče našega razmerja napram taki vladi, če bi se sestavila z izključitvijo HRSS, bi mi zavzeli napram njej tako stališče, kakršno bi zavzela ona napram hrvaškemu narodu. Če bi mi videli, da taka vlada uvaža red, spoštuje zakone in ustreza zahtevam hrvaškega naro-

da, bi jo mi podpirali. Čisto naravno pa je, da bi se v slučaju, če HRSS ne bi bila izključena od sestave vlade, takoj prešla k udeleževanju programa opozicijskega bloka, k zboljšanju notranje uprave, uvajanju reda in pobijanju korupcije, dokler se ne bi stopnjema pripravil teren za bodoče volitve. — Kar se tiče parlamentarnega položaja, je čisto jasen in je že dolgo časa jasen. Kar se tiče časa, kdaj se bo vlada sestavila, se more reči le, da se kriza mora rešiti in vlada mora sestaviti. Govori se, da je kralj odložil svoje potovanje v Pariz, vendar je pa še do prvotno določenega termina 10 dni.

Volitve na Francoskem. Zmaga radikalne opozicije.

V nedeljo so se vršile volitve za parlament v Franciji. Volivni boj se je vršil med zmernimi katoliškimi in liberalnimi republikanskimi elementi na eni in radikalno svobodomiselnimi elementi na drugi strani, oziroma med nacionalnim in radikalnim blokom. Kakor kažejo dosedanja poročila, zmaga radikalni blok. To ne pomeni samo preobrata v notranji politiki k kulturnobojujnim geslom, marveč tudi precejšen preobrat na zunanje-političnem polju. V mednarodnem političnem oziru so radikali manj nacionalistični, odločnejše pacifiistični in bodo bržkone bolj soglašali s smernicami Mac Donaldove politike. Zelo verjetno je tudi, da vzpostavijo diplomatske zveze z Rusijo. V socialnem oziru se kažejo manj reakcionane od Poincaréja.

Pred vojsko je strankarska opredelitev Francije imela približno sledeče lice:

1. **Skrajna desnica:** monarhisti, ki so bili v glavnem razdeljeni v rojaliste, to je pristaše burbonov in bonapartiste.
2. **Desnica:** katoličani od Action libérale, to je katoličani, ki so več ali manj sprejeli demokratiški, oziroma republikanski program.
3. **Zmerna levica:** razni liberalni republikanci, ki so obsegali celo vrsto strank pod republikanskim, demokratiškim, levičarskim imenom itd., in ki so jih imenovali tudi oportuniste, boljše rečeno, zmerne republikance.
4. **Levica:** radikali, med katerimi nahajamo že zgodaj Clemenceau-a, pozneje Brianda, to je one elemente, ki so izvedli ločitev cerkve od države, laiške šolske zakone in sploh zagovarjali kulturni boj. Tudi radikali so zelo razcepjeni in obsegajo zmerne skupine pod samoradikalnim imenom in levičarske skupine pod radikalno-socialističnim imenom.
5. **Skrajna levica:** socialisti, ki se imenujejo socialisti-unitarci, ker so nastali iz združitve najrazličnejših socialističnih skupin.

Med vojsko se je pa izvršila sledeča pregrupacija v francoskem strankarskem življenju:

1. Med monarhisti so bonapartisti izgubili ves vpliv ter prešli večinoma v desničarske republikanske stranke. Prišli so pa na vrh člani takozvane Action Française, ki hočejo absolutistično monarhijo z nekako srednjeveško stanovsko ustavo pod orleanskim vojvodo, nasledujejo skrajno nacionalistično politiko in zagovarjajo politiko nasilnega prevrata. Pripadajo ji nekateri literati, par aristokratov in dijakov; njen vpliv na mase je minimalen.

2. Vojni cilji in potrebe pa so združili zmerno katoliško desnico in zmerno republikansko levico v **nacionalni blok**. To sta dve močni politični organizaciji, in sicer katoliška Action nationale républicaine (bivša Action libérale) in **Partie républicain démocratique**. Obe skupini sta se zedinili l. 1919. ob zadnjih volitvah v parlament v tem, da je treba vztrajati na strogi izvedbi verzijskih mirovnih pogojev po duhu in črki, varovati socialni mir na podlagi zasebne gospodarske svobode in iniciative ter opustiti vsak kulturni boj, oziroma napraviti mir s cerkvijo. Prvi skupini načelujeta Arago in Isaac, drugi pa Jonnart. Razen tega se

nahajajo v republikanski demokratični stranki Barthou, Peret, des Selves, Reibel, Mandel, Tardieu, Millerand in Poincaré pripadajo neki tej sorodni skupini. V parlamentu pa sta se te dve veliki skupini razdelili v sledeče parlamentarne stranke: a) Entente démocratique, demokratična zveza, ki se skoro sklada s katoliško Action nationale republicaine; b) Action republicaine et sociale; c) levičarski republikanci in d) demokratični levičarji, ki vsi pripadajo republikansko demokratični zvezi.

3. Opozicijo so pa tvorili radikali, socialisti in komunisti. Radikali so se v zbornici in 1919 delili v: a) radikale, b) radikalne socialiste in c) republikanske socialiste. Voditelji so bili Herriot, Painlevé in Briand. V notranji politiki zahtevajo predvsem izvršitev kulturnobojnih postav in nekoliko bolj socialno postavodajo. V zunanje političnem oziru so tudi za izvedbo verzajske pogodbe, so pa bolj naklonjeni ideji Zveze narodov, nekoliko antimilitaristični, manj nacionalistični nego Poincaré ter zagovarjajo tudi obnovitev zveze z Rusijo.

Socialiste (unitarce) vodita Boncour in Blum. So proti zasedbi Poruhra.

4. Komunisti so hudo ortodoksni, to je popolnoma poslušni vodstvu III. internacionale v Moskvi, pristašev pa nimajo veliko, ker je vsak Francoz rentier.

Stara zbornica je štela 640 poslancev, od teh nacionalni blok po vrsti pod 2. zgoraj naštetih strank: 282 + 47 + 58 + 89 = 476, opozicija pa, če vštemo rojaliste in komuniste 164. Pač pa so imeli v senatu večino radikali. Sicer pa francoske stranke nikakor niso tako solidne kakor naše, fluktuacija med desnico in levico je stalna, večina od glasovanja do glasovanja variira, odločilno vlogo igrajo osebe, ki jih dirigirajo izvenparlamentarne skupine, borze, veleindustrija in najrazličnejše druge interesne klike.

Legislativna doba je potekla letos, 1924. Volivni red se je nekoliko izpremenil, število poslancev se je znižalo od 640 na 584. Mnogi so želeli še večje redukcije tega okornega in dragega aparata in pa uvedbo čistega proporca, kar pa ni šlo. Ostala je neka kombinacija sistema absolutne večine s proporcij, s preobvladanjem absolutnega večinskega principa. Vrhtega obstoja prednostni sistem; volivci lahko na listi, ki jo voli, briše ime kateregakoli kandidata in nadomesti z drugim. Borba je začela že leta 1923., in sicer z ofenzivo radikalov pod Herriotom. Šanse so se vedno menjale in so bile večinoma odvisne od uspehov, oziroma neuspehov Poincaréja na zunanje političnem polju. Obupen je bil položaj za Poincaréja ob padcu franka, se je pa popravil, ko je zabil francoski zlati zaklad (Ameriki). Zadnje dni je nacionalni blok bil skoro gotov zmage, ker so v Nemčiji dosegli velik uspeh nacionalci in je blok s tem močno agitiral. Vendar pa izid, kolikor je dozaj znano, kaže, da je zmagala radikalna levica.

Dosedaj znani rezultati so namreč sledeči (označba strank je sedaj sledeča: konservativci, republikanci, republikanski levičarji in najbrž tudi radikalni disidenti = nacionalni blok; ostalo je opozicija).

Paris, 12. maja. (Izv.) Izid volitev ob 12. uri 30 minut je sledeči: Izvoljenih je doslej 527 poslancev. Med njimi je: 11 kon-

servativcev, 177 republikancev, 82 levičarskih republikancev, 33 neodvisnih radikalov, 124 radikalnih socialistov, 89 socialističnih republikancev, 91 združenih socialistov in 26 komunistov. V ožjo volitev pridejo 4 poslanci.

Paris, 12. maja. (Izv.) Izid volitev ob 1 uri 15 minut: Konservativci dobe 2, izgube 15 mandatov, republikanci dobe 20, izgube 78, republikanski levičarji dobe 11, izgube 60, radikalni disidenti dobe 6, izgube 19, radikalni socialisti dobe 60, izgube 13, republikanski socialisti dobe 9, izgube 8, združeni socialisti dobe 41, izgube 6, komunisti dobe 11, izgube pa 6 mandatov. — Po dosedanjih rezultatih bo razpolagal levičarski blok z večino okoli 30 glasov.

Paris, 12. maja. »Agence Havas« poroča: Doslej (ob 5 popoldne) so znani volitvi izid iz 574 poslancev. Vseh poslancev skupaj je 584, torej jih manjka še 10. Mandati so razdeljeni tako-le:

	zopet izvoljeni	na novo izvoljeni
konservativci	7	4
republikanci	91	45
republikanski levičarji	70	22
neodvisni radikali	23	11
socialistični radikali	49	78
socialistični republikanci	22	17
združeni socialisti	43	59
komunisti	5	24

	pridobili mandatov	izgubili mandatov
Konservativci	2	17
republikanci	24	88
republikanski levičarji	14	77
neodvisni radikali	9	23
socialistični radikali	66	16
socialistični republikanci	25	16
združeni socialisti	58	10
komunisti	24	7

Potrebne so 4 ožje volitve. Ministri, ki so kandidirali, so vsi izvoljeni.

Paris, 12. maja. (Izv.) Od dozaj izvoljenih poslancev se prišteva k bivšemu nacionalnemu bloku: 11 konservativcev (rojalistov), 136 republikancev in 92 republikanskih levičarjev, torej 239. K bivši radikalni opoziciji se prišteva: 127 socialističnih radikalov (Herriot) in 39 socialističnih republikancev, torej 166. Socialdemokratov je izvoljenih dozaj 102, komunistov 29. Ker bodo socialdemokrati podpirali radikalni blok, se sme reči, da je dobil blok proti Poincaréju dozaj 268 glasov, torej 29 glasov več. Ako se neodvisni radikali (34) štejejo k nacionalnemu bloku, kar ni gotovo, bi sicer ta imel 5 glasov nad radikalnim blokom, vendar pa se mora potem šteti k slednjemu še 29 komunistov, tako da ostane radikalnemu bloku večina 24 glasov. Število vseh dozaj izvoljenih poslancev znaša 570, ker pa je treba izvoliti 584 poslancev, manjka še 14. Končna sestava obeh blokov je še neizvestna, ker se utegne ta ali ona skupina orientirati drugače nego doslej.

Paris, 12. maja. (Izv.) Poincaré je danes ob 5 popoldne prišel v Pariz. Jutri zjutraj se bo sestal ministrski svet.

London, 12. maja. (Izv.) Izid francoskih volitev je popolnoma nepričakovan. Po splošnem mnenju se Poincaré ne bo mogel več udeležiti sestanka z Mac Donaldom v Chequersu.

VTIS FRANCOŠKIH VOLITEV V BELGRADU.

Belgrad, 12. maja. (Izv.) V vseh političnih krogih vlada veliko zanimanje za izid volitev v Franciji. Po dosedanjih tiskaj znanih rezultatih ima blok levice 30

mandatov večine, dočim je Poincaré izgubil 58 mandatov. Kot zelo karakteristično se smatra dejstvo, da znani voditelji v Poincaréjevem bloku Tardieu ni bil izvoljen. Tardieu je bil namreč eden glavnih predstavnikov antantnih zahtev pri sklepanju verzajske mirovne pogodbe. Splošno se misli, da bo kot prihodnji predsednik francoske vlade prišel v postev Briand ali pa Herriot.

Izid volitev bo brez dvoma deloval na francosko zunanjo politiko. Sicer preokret v francoski zunanji politiki ne pride v najkrajšem času, vendar pa je jasno, da dosedanja politika Poincaréja ne bo mogla obstajati. V nekaterih krogih se je govorilo, da bo z ozirom na izid volitev prav lahko moglo izostati potovanje kraljeve dvojice v Pariz. Opazilo se je, da so vesti o volitvah v Franciji napravile v belgrajskih krogih zelo deprimirajoč vtis.

DR. NINČIČ NA BLEDU.

Belgrad, 12. maja. (Izv.) Nocoj se je odpeljal na Bled minister dr. Ninčič, da se tam sestane s češkim zunanjim ministrom dr. Benešem. O pomenu tega potovanja smo že poročali.

RADIČ SE VRNE V ZAGREB.

Zagreb, 12. maja. (Izv.) V soboto je prišlo od g. Radića na predsedstvo HRSS pismo, v katerem piše o kongresu narodnih manjšin. Značilno je, da Radić v tem pismu javlja, da bi se v slučaju, da opozicijski blok sestavi vlado, vrnil v Zagreb v dveh, treh dneh. Ko se je mudilo predsedstvo HRSS pri Radiću na Dunaju, je pa Radić na tozadevno vprašanje odgovoril, da se tudi v slučaju, da sestavi vlado opozicijski blok, ne bo vrnil v Zagreb.

TRGOVINSKA POGAJANJA Z MAŽARSKO.

Belgrad, 12. maja. (Izv.) Danes je v Belgrad dospela mažarska delegacija za sklenitev trgovinske pogodbe med našo državo in Mažarsko. Voditelj mažarske delegacije je baron Vodanier. Jutri se bo vršila prva seja, kjer se bo izvršila porazdelitev v podsekcije za sekvestracije, cennitve in pravno pomoč. Tekom dne je mažarski predsednik Vodanier v družbi Hory-ja obiskal zunanjega ministra dr. Ninčiča in dr. Rybára. Predsednik naše delegacije je dr. Dinko Perić.

OBČNI ZBOR JADRANSKE BANKE.

Belgrad, 12. maja. (Izv.) Včeraj se je vršil občni zbor Jadranske banke. Zbor je bil zelo slabo obiskan. Na njem je bila sprejeta fuzija Jadranske banke s Podunavsko akcijsko družbo. Jadranska banka se bo po fuziji imenovala Jadranska podunavska banka. Komunique o fuziji se objavi. V upravni odbor sta od Slovencev izvoljena dr. Ažman in Ivan Knez. V nadzorstveni svet dr. Janko Kersnik, ravnatelj Kmetijske posojilnice. Od aktivnih politikov je bil izvoljen v upravni odbor predsednik Pribičevićevega kluba dr. Edo Lukinič. Delničarji dobijo 8 odstotne dividende.

MAŽARI GROZE.

Budimpešta, 12. maja. (Izv.) V mažarskih nacionalističnih in posebno fašistovskih krogih so povzročila veliko ogorčenje poročila o represalijah, ki jih je sklenila izvajati belgrajska vlada proti mažarski manjšini v Vojvodini. List »Pesti Hirlap« je pričel proti naši vladi in tudi kraljevi rodbini ostro gonjo in grozi, da mora Mažarska prekiniti vse diplomatske zveze z Jugoslavijo.

BOJI MED FRANCOZI IN TURKI V SIRIJI.

London, 12. maja. (Izv.) Na meji Sirije se vrše ljuti boji med Francozi in Turki. Francozi imajo težbe izgube.

Politične vesti.

+ Shod zaupnikov SLS se je vršil v nedeljo na Brdu pri Lukovici in za Moravče pri g. Bergantu v Krascah. Oba shoda sta bila prav dobro obiskana in so zaupniki po poročilu urednika Smodeja o razvoju in sedanjem stanju političnega položaja navdušeno odobravalni možato in dosledno politiko Jugoslovanskega kluba in njegovega dičnega načelnika dr. Korošca. Na Brdu je govoril tudi tajnik Stokovne zveze Žužek, ki je imel prej lepo uspel javni shod v Krašni. Vse ljudstvo z zanimanjem zasleduje borbo opozicijskega bloka proti bloku korupcije in nasilja ter pozdravlja močan odpor, ki se je pojavil tudi v srbskem narodu proti predstavnikom sedanjega režima.

+ Zborovanje v St. Lampertu. V nedeljo dopoldne je posl. Kremžar v St. Lampertu nad Zagorjem imel sestanek z volivci, katerim je poročal o gospodarskem položaju Slovencev v državi, o gospodarski, socialni, kulturni in politični potrebi avtonomije ter o boju za njo. Volivci so odobravalni delo svojih poslancev ter so pripravljani za boj v doseg svojega cilja.

+ JDSarji prosjajo pri radikalnih mladih. Mi smo že ugotovili, da so se pripravljali Žerjavci na sprejem v srbsko radikalno stranko, da pa jih je narodnapredna stranka pod dr. Ravniharjem prehitela. Sam dr. Vladimir Ravnihar potrjuje to v nedeljski številki Narodnega dnevnika ter konstatira: »Že mogoče, da je gospodi fužija (NNS z radikali) prišla prav neprijetno«. »Jutro«, ki kliče pristaše NNS nazaj v JDS, odgovarja z besedami: »Čemu pa hoditi kakul žvota v aržet, bi dejal ranjiki Pakiž. Čemu pa najprej v JDS in potem šele v Narodno radikalno stranko?« Koristolovstvo in nemoralnost JDSarjev se je tudi tu pokazala v vsej luči. Vsa leta so grmeli proti radikalom, se nasproti velebrski radikalni politiki trkali na »jugoslovanske« prsi, še svoj vstop v Pašičevo vlado korupcije in nasilja so skušali opravičevati le z zagotavljanjem, da bodo kljub koaliciji s Pašičem ostali zvesti svoji zvezdi vodnici in na braniku jugoslovanskih idej. Pa se je ta zvezda-vodnica kmalu pokazala kot zvezda-zvodnica. Ni nobena tajnost, je pisalo tedaj »Jutro«, da se naše stališče napram metodam in grehom radikalne stranke ni za las ni premenilo in premeniti ne more. Ravnotako in še po novih poth bomo pobijali vse te pojave in nič si ne bomo nadevali rezerv glede naše kritike. »Jutro« je tedaj tolažilo svoje začudene pristaše z zatrjevanjem, da bo parlamentarno cepčenje v demokratski stranki le začasno. Še več! »Jutro« je skušalo olepšati izdajstvo demokratov Pribičevićeve struje z zagotovitvijo: »Ako pa se bodo pojavili znaki korupcije pri radikalih, jo bodo z nami in vso javnostjo pobijali kakor steklega psa«. Komaj pa je preteklo dober mesec dni, pa so že moleovali za sprejem pod Pašičevo strankino okrilje in se sedaj jezijo samo raditega, ker jih je nekdo drug prehitel. Stekli pes je poginil in zelo ga Jutrovcu ne preganjajo, marveč živjajo sadove korupcijske kupčije s Pašičem. Danes kot ponižen kužek capljajo za Pašičevo politiko, jo branijo, njihova politika se od Pašičeve v ničemer ne razlikuje, razen v tem, da še dajejo Pašiču in radikalom pobudo za upravo korupcijo.

J. Š:

Med Baski.

Bayonne, 3. maja 1924.

Similis similibus gaudet. Morda je odtod vzklila čudna naklonjenost, ki sem jo že dolgo čutil za ta narod, stisnjen ob Pireneje in morje. Stoletna premoč francoskega centralizma jim ni mogla do živga. Samo dvoje je mogoče: ali se nihče ne zmeni zanje, ali pa so tako močno narodni. Prvemu ni moč pritrditi, ker je že od XVI. stoletja centralizem izveden v jezikovnem pogledu po vsej Franciji. Šolstvo izključno francosko. Res je, da Francozi niso bili v reševanju narodnih vprašanj nikdar tako nasilni kakor Nemci, ki so dobili tudi zasluženo plačilo. Nič manj pa ni res, da tudi v Franciji teži vsa uprava za popolno prilichenje vsega državnega ozemlja, da si brez sovražnosti za druge narodnosti. Bo li torej res nična druga možnost? Toda taka zavednost je navadno zvezana z borbo v javnem življenju, a o tem ni nič slišati. Pa še več! To bi bilo vendar v protislovju s tem, kar Francoz pravi o Baskih, da jih namreč ni, da govore sicer še med sabo to narečje, da pa se priznajo za dobre in pristne Francoze in tajé kot manj vredno njih baskovstvo. To čudno protislovje mi je vzbudilo še večje zanimanje za ta narod. Srečen slučaj me je pripeljal v njih središče, Bayonne. Malo mestice z okrog 30.000 prebivalci, ki leži ob reki Nine, ki se 6 km odtod izliva v morje. Mestu daje značaj čudna mešanica preprostih domačinov, ki sami pripadajo dvema plemenckima vrstama: bearnski in baskijski. Z vi-

soko gospodo, ki ji je Bayonne predpostaja in zaledje vsled razkošnega letovišča Biarritz ob morju (8 km odtod). Ko sem se v ranem jutru vozil z ono apriorno naklonjenostjo v srcu proti mestu, sem se bal razočaranja. Pa moram priznati, da ga to pot nisem doživel, ampak se mi je naklonjenost stopnjevala. Pet in nekaj čez je kazala ura, ko sem stopil pred kolodvor. Počasni je bilo svitalo in sem mahnil kar v mesto, da vidim najprej zid brez ljudi. Stopil sem čez most in obstal pred spomenikom kardinala Lavigierje-ja. Če izvzamem ono slavno sliko v strassburškem muzeju, nisem še srečal spomenika temu velikemu apostolu, ki je Boga bolj služal nego ljudi. Torej v skrajni kot Francije mora človek priti, da odkrije tvoje prave častitve. Poglejmo napise: Gambettovo priznanje, da je Franciji s svojo apostolsko gorečnostjo koristil več nego tri armade; papežovo priznanje, da se je izkazal s svojim delom največjega dobrotnika človeštva s svojim smelnim nastopom za pravo zatiranosti; kardinalov smrtni žig suženjstvu, v kakršno je vklepila Francija uboge afriške narode. Slednji mi je pojasnil marsikaj in že sem slutil, da bo to več ko slušaj, da so mu v svojem središču postavili Baski spomenik; saj je to znano, da je narodil silno globoko-veren in pobožen. Mogočna stoltniška stolpa me pozdravljata iznad hiš. Stopim tja, morda bo že odprta. Mogočna gotiška stavba z raznimi arhitektonskimi oblikami, kajti zidali so jo nad 300 let (1213—1544). Posvečena je Materi božji, ima tri ladje, nekaj zelo lepih slik in starih slikanih oken iz XV. in XVI. stoletja. — Res, cerkev je že odprta (šele pol-

šestih je, kar je nečuvstvo za francosko meščanstvo); še več — že je sv. maša. — Pa za koga? — Ne misli, da je prazna cerkev. Do 30 oseb, med njimi vsaj 10 moških, mladih mož, z vso zbranostjo sledi sv. maši, potem vsi pristopijo k mizi Gospodovi, tako da človek ne ve, ali je zašel v samostan ali je v navadni župni cerkvi. Proti šestim je življenje v cerkvi narasčalo.

Nekako ob 11. uri me je silno prijazno sprejel škofijski tajnik in kanonik g. Saint-Pierre, ki je eden najdelavnejših in najzaslužnejših mož za Bayonne.

1. »Navadno pri štetju skušajo močnejši manjše utajiti; koliko cenite, g. kanonik, da je Baskov?« — V Franciji 120.000, v Španiji 400.000. Zelo veliko je tudi izseljencev, zlasti v Ameriko jih gre veliko; hodijo zlasti v Argentino kmetovat in mesariti, v Čile po trgovini v Mehiko po trgovini in rudarstvu, v Kalifornijo pa hodijo pastirovat. — »Koliko sodite, jih živi v izseljeništvu?« — »Na to vprašanje ne morem niti približno natančno odgovoriti; skoro je ni družine, ki bi ne imela kakega člana zunaj. Jaz sam imam enega brata kmetovalca v Argentini, drugi pa trguje v Čile.« — Čudno enako prokletstvo malih narodov! — »Toda povejte mi še, ali ostane Bask zvest svoji narodnosti tudi v inozemstvu, ali jih prilici nova zemlja? Pri nas jih žal vse preveč požro Združene države.« — »Združene države so v tem pogledu najnevarnejše. Velika večina Baskov ostane tudi v izseljeništvu. Še več! Neodoljiva želja po domu in domači zemlji jih spremlja v svet in često vodi nazaj k domačemu ognjišču, tako

da je tod mnogo bivših izseljencev.« — »Kaj jih žene v tujino?« — »Želja po bogastvu, ki si ga marsikdo s svojo delavnostjo in skromnostjo tudi pribori.« —

2. »Ali vsi francoski Baski govoré francosko?« — »V splošnem lahko rečem, da; vendar pa je to treba prav razumeti. Ob popolnoma francoskih šolah skoro ni mogoče drugače in tudi potrebna jim je francoščina za njih razvoj. Vendar pa jih je še, ki govoré samo baštino, pretežna večina pa baštino bolje od francoščine, ki jo rabí le v najni potrebi.« — Ko sem bil na trzišču pravi radi jezika, sem v resnici mogel opazovati, da je izpregovoril Bask s trgovcem — če je bil Francoz ali bearnec — le najnujnejše in takoj nato začel posvet s sosedom v baštini; po končanem posvetu je zopet ogovoril trgovca, a sta bila navadno kratka. Baski govoré francosčino s krajevno narečno izgovorjavo in to s Francozi kakor z bearnci, katerih jezik je, če hočete narečje, je daleč od francoščine. Tako nam je tu ločiti tri vrste jezikov: 1. francoščina v narečni obliki, 2. narečje (bearnsko in gaskonsko), ki so neposredni proizvod ljudske latinščine v teh krajih, dočim je francoščina priromala iz Pariza. 3. imamo baštino, ki je tudi avtohtonna. »Pripomnil bi še,« je živahno nadaljeval Saint-Pierre, »da se v znatni meri in veliko lažje je francoščino nauče tudi španščine. Je pač veliko lažje nego francoščina, ki je res težka in zlasti v fonetičnem pogledu bolj oddaljena od baštine nego španščina, ki je že sama v sebi mnogo lažja in preprostejša. Vrhtega imajo še neposredne stike s španci.« (Dalje sledi.)

Teden dni se je mudil g. dr. Žerjav v Belgradu in se voziral od ministrstva do ministrstva, kjer je posredoval za strankarsko upravo, kolikor še ni postrankarjena, to je koruptna. Celo premestitev marljivega kateheta v Kranju, ki živi samo za vzgojo mladine, je morala priti na vrsto, da se čim jasneje vidi, kako si predstavlja režim korupcija in nasilje naloge državne uprave. Dr. Žerjav je že delal z radikali skupne načrte. Obljubil jim je, da bo v Sloveniji odvezel pri volitvah SLS osem mandatorov, Pribečević pa je dejal, da bo na Hrvatskem pobral Radiću najmanj 12 mandatorov, samo če radikali ugodijo njegovim zahtevam, med drugim, da odstranijo g. Kamenarovića pri Jadranski banki od ravnateljstva, — kar se je že zgodilo — premestijo uradnike Jadranske banke, ki jim je trn v peti, iz Ljubljane v Belgrad, da ustavi svoj ljubljanski dnevnik, ker za radikalno politiko v Sloveniji zadostuje itak že dva dnevnika, »Jutro« in »Slov. narod«. S tem je brez dvoma v zvezi ugovovitev dr. Ravniharja v Narodnem dnevniku: »Ugovovitev pa te napade (»Jutra«), da ob priliki ne bo dvoma, kdo je zopet začel, pa tudi za slučaj, če bi nas kdo zopet hotel denuncirati v Belgradu, češ da pišemo proti vlad, kadar smo samo prisiljeni, da se branimo pred inzultu Jutrovec. Zakaj oni pa vlada in država in narod — so seveda eno! Sram pa teh ljudi itak nič ni več. Samo da nese, da se izplača, to je njihova glavna in edina resnična politična deviza, vse drugo pa je samo plašč!

Beleške.

Režimski reptil »Slovenski narod« od 13. maja priobči neko Franc Jožefovo pismo kardinalu Czernochu, ki je z našo politiko toliko v zvezi kakor krava s sedlom, nima pa niti besedice komentarja k odredbi ministrstva za zdravje, da se reducira dve tretjini bolnikov iz ljubljanske bolnice. Kaj brigajo »Narode« slovenski bolniki, da le more kaditi velsrbskemu režimu, ki Slovenijo ropa, »Narode« pa za njegovo izdajalsko delo bogato plačuje.

Jugoslovenščina. »Slovenski narod« od 13. maja rabi za izlaganje tovara iz vlakov »iztovarivanje«, dasi bi mu en sam pogled v slovensko slovnico povedal, da bi edino pravilna slovenska oblika bila iztovorjevanje. Ljudje, ki tako mrcvariijo slovenski jezik, dokazujejo, da zaničujejo svojo materinščino in z njo seveda lasten slovenski narod.

Dopisi.

IZ MEDŽIMURJA.

Malokdaj slišite v Sloveniji kaj o nas, akoravno smo pripadli po centralistični uredbi pod mariborsko veliko županijo. Sicer se ta res ne briga veliko za nas, niti mi za njo, tako da živimo lepo naprej in čakamo, kaj bo. Pred kratkim nas je sicer obiskal veliki župan dr. Ploj iz Maribora, pa ta obisk je bil le reprezentativnega značaja ter je bil kronan z imenitno pojedino pri nekronanem medžimurskem kralju, velikem demokratu dr. Novaku v Čakovcu, ki tukaj proti vsem postavnim predpisom izvršuje kar dva poklica: advokatskega in notarskega. Je kaj takega pri vas v Sloveniji mogoče? Sicer pa z obiskom dr. Ploja ni bilo nobene druge nesreče. Ogle dal si je razen Čakovca še Prelog ter je skoz očala našega »poverjenika« dr. Jambrišaka gledal na naše medžimurske razmere. Brez dvoma, da so ga »dobro« informirali!

Kakor sem že preje omenil, nimamo drugače z Mariborom nobenih posebnih stikov, ker podžupan varaždinske velike županije vodi po ministrski odredbi kot poverjenik vse posle, kakor doslej. Ker pa je stalno v Varaždinu in pride le do trikrat na teden v Čakovcu podpisovat spise, opravlja vse posle županijski perovodja dr. Vinko Zganec. To stanje bi se res moralo razčistiti. Ne vemo, kaj smo in kam spadamo. Naš prosti narod nima ničesar proti slovenski upravi, samo nekateri mešetarji in oštarjaši se čutijo zelo prizadete. Na vsak način imamo do slovenske upravne oblasti večje zaupanje kakor do policajdemokratiških navad za časa paševanja dr. Novaka in drugih njegovih in Krizmanovih podrepanikov; sedaj si pa želimo že enkrat reda.

Zanimivo je, kako se pri nas izgraja agrarna reforma. V posebnem dopisu hočemo poročati, kako je velikansko posestvo grofa Festetiča (nad 86.000 oralov) prišlo v posest privatne družbe, ki sedaj parcelira z velikanskimi profiti. Iz tega dopisa bo razvidno, kako lepo vlogo so igrali in igrajo pri tem nekateri naši državotvorni stebri.

Pri vas v Sloveniji se demokrati med seboj titulirajo za »naprednjake«. Kako »napredni« so naši demokrati, so najbolj dokumentirali s tem, da so ob državni cesti med Murskim Sv. Martinom in M. Središčem dali zadnji mesec podreti vse sadno drevje. Povsod drugod v naprednih državah se sadi drevje ne samo ob cestah, temveč tudi že ob železniških progah, mi pa smo bolj »napredni« in ga podiramo!

Pred nedavnim me je pot peljala čez Muto proti Dolenji Lendavi. Hotel sem si ogle dati slovensko upravo v tem lepem delu Slovenije. Po cesti, ki vodi iz Murskega Središča

v Dolno Lendavo in kjer bujno raste trava kar po sredini (neki Madžar mi je celo pravil, da je soboški gradbeni urad vsled pomanjkanja pašnikov v Prekmurju travo nasejal na ceste, ki se bodo dajale v najem za občinske pašnike), pa res ne bi želel in mogel soditi slovenske uprave. Ta edina komunikacijska zveza bi se morala vendar spraviti v drugačno stanje.

Prihodnjič pa kaj več o politiki pri nas. Tržič. Tržiške posestnike in obrtnike opozarjamo na rovanjenje par znanih oseb, ki so užaljeni, da niso prišli na kandidatno listo SLS. Krajevni odbor je postavil enotno kandidatno listo, da naredi konec nepotrebnemu nasprotstvu med obrtniki in delavci, ki so ga nekateri gojili samo iz osebnosti. In to enotnost hočejo sedaj nekateri razbijati in zato zopet snujejo takozvano »obrotniško listo«. To ni nič drugega kot voda na demokratiški mlin, kot skrito podpiranje demokratov. Vsaka stranka voli tiste može, ki drže strankino disciplino. Krajevni odbor je postavil kandidate, o katerih je prepričan, da so može, ki ne čakajo vsake prilike, kako bi se senčili v milosti katkega demokratskega gospoda, može, ki ne bodo glasovali proti svojim pristašem — demokrati. Od intrigantov se hujša proti naši listi, češ, da je na njej premalo obrtnikov. To je navadno zavijanje resnice. Na naši listi so med prvimi desetimi kandidati 4 obrtniki, 4 delavci in dva inteligenta in nosilec liste je — obrtnik. Ali ni čudno, da bi človek, ki je bil včeraj še delavec, ne mogel videti sodelavca? Čudno se nam tudi zdi, da bi mogel obrtnik, ki živi od delavstva in ki je bil sam nekdanji delavec, danes — kakor so nam pripovedovali — govoriti zaničljivo o delavstvu češ »kdo bo pa davke plačal, če bodo delavci izvoljeni«. Kdor je v resnici krščanskega prepričanja, ne bo delal umetnega razdora med delavci in obrtniki in tega rovanja ne bo podpiral. Prepričani smo, da bodo nekateri vso zadevo globlje premislili in po boljšem premisleku uravnali svoje poslovanje.

Trbovlje. V zadnji »Domovini« se zaleta zet g. Plavšaka, bodočega trboveljskega župana v naše pristaše, ki so bili na volilni agitaciji za bodočo občinske volitve, ker je ta po mnenju dopisnikov »jeselstih« možganov izključno demokratska pravica. Kar se tiče njegovega mnenja o možganih klerikalnih inteligentov, povemo dopisniku, da o demokratskih možganih sploh nimamo nikakega mnenja, kajti kjer manjka objekta, je nemo goč tudi atribut. Da se pa »nesebični« gosp. Plavšak gotovo ne bo vsedel na županski stolček in da bo njegov zet ostal v šoli in ne pri denarju, zato bodo 6. junija poskrbeli tudi trboveljski kršč. socialisti.

Bojanci pri Adlešičih. Dne 6. maja so praznovali pravoslavni Bojanci sv. Jurija. Za ta dan je priredilo belokranjsko učiteljsko v Bojancih svoje zborovanje, menda iz golega spoštovanja do sv. Jurija, katerega je pozabilo počastiti 24. aprila. Ker je bil sv. Jurij baje dober telovadec, so njemu na čast priredili Sokoli telovadbo. Bil je navzoč sam g. dvorni svetnik Gangl, ki je navduševal ljudi za Sokole, češ: »Dragi stariši, prosim Vas, skrbite zato, da bodo vaši otroci vzgojeni v pravem sokolskem duhu. Saj mora biti sam Bog vesel, ako so Vaši otroci pri Sokolih.« Odkod je neki došlo gospodu nadzorniku to razodetje? Za ta lepi verski nagovor so mu viniški Sokoli izročili šopek. Oj srečni Bojanci, kako ste naenkrat imenitni postali!

»Orjuna« v Škofji Loki. »Mestna Orjuna Škofja Loka« je za nedeljo 11. t. m. ob 10 sklicala javen izvenstrankarski shod na glavnem trgu, ki je ob tem času (ponavadi) vedno poln ljudstva. Orjuna je hotela s tem shodom, na katerem so podajali baje svoj program (vsekakor zelo olepšan in zaviti, deloma popolnoma ponesrečen in hinavski), ublažiti vtis prejšnje nedelje in se rehabilitirati. — Dne 4. t. m. je namreč četa Orjuncjev iz Ljubljane, ki se je vračala iz Poljan, izživala po mestu in v neki gostilni na kolodvoru nevarno razmesarila nekega fanta. — Ljudstvo je nestrpno čakalo komedije (to je bil shod v obeh večinah) in se spraševalo, zakaj se shod ne odpravi. Okrog pol enajstih je prikorakala četa Orjuncjev na trg in sedaj je občinstvo vedelo, zakaj je moralo čakati: kako si bodo upali 4 škofjeloški orjunci prirediti na glavnem trgu javen shod brez takega ojačenja! Nova vrsta shodov, kaj? — Orjunci so obstopili govorniško tribuno in shod se je pričel. Gori označeni »program« Orjune je podajal g. Slajpah. Njegovega govora ne bomo ponavljali; označimo ga lahko takole: nekaj zavijanja in slepomiljenja, nekaj lepih fraz, poudarjanje manj važnega, da se odvrne pozornost od glavnega, deloma polemiziranje z izjavami, ki jih nihče ne podaja itd. Skratka: jako pripravljen govor za prav naivno občinstvo; le škoda, da ni nikogar pridobil za Orjuno. Le parkrat je govornik pokazal orjunske rožičke. Iz dolgovznega govora le par zanimivosti: »Mi ne razširjamo svojega pokreta s silo kot politične stranke; hočemo Vas prepričati zlepa o pravilnosti našega programa...;« kdor bo pa še po vsem tem ostal nedostopen, bo videl, da znamo uporabiti tudi skrajna sredstva, svoje akcije. Dalje: g. Slajpah, kdo »pravijo, da bi Slovenci v slučaju sporazuma s Srbi »gor plačali«, ker jih je manj?« Kdo zahteva samostojno slovensko državo (brez zveze z ostalo Jugoslavijo), da mu ugovarjate? Itd. itd. Lepa je tudi ta: Mi hočemo blagor nara-

da; če pa hoče ljudstvo sebi škodo delati, ga moramo poučiti, in, če treba, njegovo voljo korigirati, proti njegovi volji mu vsiliti to, kar je zanj dobro. Poznamo to popravilanje ljudske volje pri volitvah! To je demokracija! Ali so volilci otroci? — Pa so naivni ti Orjunaši! Ves govor Slajpahov in njegovega tovariša je bil političen, govornika sta razvijala orjunaški politični program, pa slepomiljši Orjunaši, da niso politična organizacija, da niso prišli k nam zaradi politike, da so proti vsem strankam. Ali jih morda radi tesne zveze z dr. Žerjavom, katerega pomagali so, že boli glava? Ljudstvo bi bilo, če izvajamo špas, radi katerega je poslušalo govornika, pač rado slišalo samo, ali so Orjunaši za Pašiča in Pribečevića ali proti njima. Ni težko ugeniti, zakaj sta govornika to zamolčala. Ptiče poznamo po petju, Orjunaše pa po dejanjih!

Šmartno pri Litiji. V nedeljo, dne 11. maja t. l. je prestal dramatični odsek šmartinjskega prosvetnega društva, kakor se zdi, svoj preizkušnji dan. »Quo vadis«, zgodovinska igra v 9 slikah, se je odigrala na tamkajšnjem odru z velikim uspehom. Odveč bi bilo posebej hvaliti tega ali onega izmed igralcev, kajti vsi brez izjeme — od malega Aulda do robustnega Urša — so podali vsaj toliko igre, ako ne več, kakor smo mogli od njih pričakovati. Pokazali so, kaj za zmoro dobra volja, pokazali umevanje in za podeželske razmere zelo veliko igralske izurjenosti. Scene, kjer je nastopil pevski zbor, tako v trilklinju kakor na grobišču, pred areno in v ječi, so bile najlepše. Odigrale in odpele so se brezhibno. Scenerija, deloma nova, kostumi in oprema, vse je bilo skrbno pripravljeno. Mala hiba je le bila, da se je igra časovno preveč raztegnila. To pa se bo z dobro voljo dalo pri reprizah v soboto dne 17. in nedeljo dne 18. maja gotovo popraviti.

Dnevne novice.

— Kraljica Marija se je včeraj s prestolonaslednikom Petrom pripeljala na Bled.

— Magr. dr. Ivan Sedlak, katoliške Čehoslovake je teden po Kadičakovi smrti težko zadela nova smrt učenjaka zgodovinarja in apologeta 58 letnega dr. Sedlaka (vsled raka na jetrih), enega najdarovitejših mož med duševnimi voditelji. Vse študije do doktorata theol. je dovršil odlično »sub auspiciis«. Do l. 1907. je bil srednješkolski katehet, nato bogoslovni profesor v Brnu. L. 1911 je bil imenovan za univ. prof. na novi theol. fakulteti v Bratislavi, ki pa še ni otvorena. Male postavke, po obrazu podoben dr. Kreku, je veliki duh Sedlakov neumorno pridno deloval celo življenje sporedno na vseh poljih za križ in nauk Kristov, v glavnem pa na zgodovinsko-apologetičnem. Mnogo je govoril na prižnici, v družinih, na shodih. Še več je pisal v razne liste in revije, začelši kot bogoslovec v »Museum«. Glavno njegovo delo je spis (knjiga) »Mistr Jan Hus«, ki ga je študiral nad 10 let in izdal l. 1915. Kot specialist za češko nabožno zgodovino je priobčil iz arhivov raznih dežel dosti neznanih dokumentov v obrambo katoličanstva proti češkim svobodnimislom zgodovinarjem, ki so zgodovino izkrivljali (zlasti husitsko dobo) v krivične napade na katoliško Cerkev. Njegovi znanstveni spisi so neprecenljiva zakladnica časovnim potrebam ustrezajočega obrambnega orožja za katoličane. Sedlaka so se učili spoštovati tudi naši Orli, ki so videli svoje čl. brate, kako ga cenijo kot enega najglobokejših idejnih voditeljev čl. vernega ljudstva. Znamenit govor dr. Sedlaka ob otvoritveni slovesnosti velikega orlovskega šolara v Brnu (16. julija 1922) »Verska, narodna in socialna ideja Orla«, programatične vsebine in nepreoklajive jasne globočine, smo čitali v orlovskem listu »Mladost« (L. XV. 1922, str. 130). — Bog bodi plačnik duhovnemu borcu za kraljestvo božje med bratskim narodom, ki mu jugoslovanski katoličani izrekamo bratsko sožalje!

J. H. — K premeščenju g. kateheta Žužka. Prevzvišeni gospod škof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič je radi neutemeljene in samovoljne premestitve g. kateheta Žužka v Kranju poslal prosvetnemu ministru sledeče sporočilo: »Ker sem se na licu mesta prepričal o neutemeljenosti razloga za premeščenje kateheta Žužka, prosim, da po svoji pravičnosti premeščenje prekličate ali vsaj ustavite, dokler se ne izvrši stroga preiskava v navzočnosti vsaj enega našega človeka.«

— Šef zdravstva v Sloveniji dr. Katičič si je dal, kakor izvemo, »adaptirati« v bolnici stanovanje. Ako je to res, potem je to velik škandal. Metati iz bolnice bolnike, mesto njih pa vseliti šefa zdravstva, to bi bilo pač čisto po okusu centralističnega režima.

— Majniških zletov letos na Bled še ni bilo. Ledeni može, tri -aci: Pankrac, Servac, Bonifac so letos prišli dva dni prej. Bodo pa prej odšli. V Vinigar naj zlet, kdor se je že Bleda navzli. Vstopnica letos 3 Din. Za male šolarje sploh pretežavna pot, dve uri peš. Tudi peš hoja Bled—Lesece, 1 uro, v blatu ali prahu za trudnega ni prijetna, je bolj zanimiva vožnja čez Jesenice.

Umrl je v nedeljo zvečer v Vel. Laščah ondotni notar g. Josip Smodej v 69. letu starosti. Pogreb bo danes popoldne ob 4. — N. p. v. m.!

— Izjava. Zastopniki gostilničarjev in trgovcev finančnega radovljiškega okrožja so v znak protesta proti krivičnemu taksnemu

zakonu in pa proti razlaganju tega zakona — da se namreč mora v vsaki vasi, kjer so le trije gostilničarji plačati najvišja taksa ne glede na množino prodane pijače — in tudi proti neumestnemu odloku, da bi glasoval gostilničar za trgovca in zopet obratno, opustili vsako sodelovanje v tej komisiji. V nadaljnjo obrambo gostilničarskih in trgovskih interesov še bodo napravili potrebni koraki.

— Nagrade cestnim mojstrom za najboljše vzdrževane proge državnih cest. Jugoslovanski avtomobilski klub v Ljubljani razpisuje tri nagrade cestnim mojstrom za najboljše vzdrževane proge državnih cest v Sloveniji, in sicer v zneskih 2000, 1500 in 1000 dinarjev. Posebna komisija, v kateri je zastopana tudi Gradbena direkcija v Ljubljani, se bo prepirala o stanju cestnih prog in razdelila nagrade dotičnim cestnim mojstrom, ki z ozirom na razpoložljiva sredstva, promet itd., svoje cestne proge najbolje vzdržujejo. Reflektanti naj sporoče svoja imena z navedbo svojih prog najkasneje do 30. maja t. l. Jugoslovanskemu avtomobilskemu klubu v Ljubljani, Dunajska cesta 1.

— Tečaj za lovške in gozdne čuvaje. V Kostanjevici na Dolenjskem se vrši pri ondotnem gozdnem oskrbništvu tečaj za gozdne in lovške čuvaje in v zvezi z istim tudi tečaj o ribarstvu, in sicer v času od 1. do 12. julija 1924. Sporazumno z direkcijo šum se določa, da se tega tečaja lahko udeležijo tudi ribiški čuvaji in sploh interesi, ki se zanimajo za ribarstvo in ribogojstvo. Za omejeno število udeležencev je preskrbljeno za stanovanje in hrano po režijskih stroških. Potrebni udeleženci se bodo podelili tudi podpore. Prijave kakor tudi prošnje za podporo, katerim je priložiti ljudskoškolsko izpustnico, npravnstveno in ubožno izpričevalo ter morebitno izpričevalo gospodarja, pri katerem je prosilec uslužben, je vložiti pri podpisnem velikem županu najkasneje do 1. junija 1924. Ta tečaj ne daje nikakoršne pravice do naslova ali kako usposobljenosti. — Za velikega župana ljubljanske oblasti: Sancin s. r.

— Umrl je včeraj popoldne ob 5. uri v Kozarjah pri Ljubljani g. Jožef Dolinar, posestnik in gostilničar. Naj v miru počiva! — Čitalnica v Gradcu. Jugoslovanska »Čitalnica« v Gradcu se nahaja vsled tukajšnjih gospodarskih razmer v prav težkem finančnem položaju. Vkljub vsem gmotnim in tehničnim težkostem smatra odbor za svojo narodno čast, da drži do prepotrebno društvo, matico, okoli katere se zbirajo skoz desetletja graški Jugoslovani vseh slojev. Vplivu in neutrudnemu delovanju tega društva je prištevati, ako je marsikateri Jugoslovian ohranil svojo ljubezen do naroda in domovine ter se zoperstavil preteči germanizaciji. Da bi se mogla zdržati še naprej ta narodna ustanova, se obrača odbor tem potom na vso slovensko javnost in posebno na denarne zavode in biveše člane, da blagovolijo pomagati ohraniti naše društvo z večjim ali manjšim prispevkom. ki ga sprejme upravnništvo »Slovenca«.

— Nevihla dne 30. aprila in 1. maja, ki je bila na Štajerskem in Dolenjskem, je 1. maja prišla z drobno točo tudi v radovljiški okraj.

— Huč žebjar (v št. 108, Slovenec 11. maja). Luka Preceļ, ki je nahiril orožnika s »smrdljivcem«, živi res že 20 let v Kropi, a ni Kropar, temveč Železnikar in toraj ni poklican širiti pred sodiščem in v javnosti razlagati starih šeg in običajev trga Kroke in kroparskih žebjarjev. Prosimo, da to ugotovite v listu! — Kroparji.

— Vandalizem. Prejeli smo: Stanujem v Depalji vasi pri Trzinu. Imam tudi košček vrta, na katerem si pridelam nekaj živeža. Vrt je bil že ves posajen s solato, paradižniki itd. V noči od 11. na 12. maja pa je neki zlikovec vse poruval in uničil. Torej niti vrtni nasadi niso več varni pred zlobnimi ljudmi.

— Telefonske zveze Belgrada z inozemstvom. Kakor poročajo belgrajski listi, bo drugo leto Belgrad dobil telefonske zveze z Milanom, Rimom, Curihom in Berlinom, do čim bo že letos zvezan s Parizom.

— Poštna zveza med D. M. v Polju in Ljubljano. Dosedanja poštna zveza med D. M. v Polju in Ljubljano se bo začela s 15. majem v toliko izpremenila, da bo odhajal poštni voz iz D. M. v Polju ob 6. uri in prihajal v Ljubljano ob 6. uri 50 minut, odkoder se bo vračal ob 7. uri 15 minut ter prihajal v D. M. v Polju ob 8. uri 15 minut.

— Železniška nesreča v Hercegovini. Pretekli petek se je pripetila na progi Mostar—Gruž teška nesreča. Pri postaji Velje Medje sta trčila potniški in tovorni vlak. Tri lokomotive in 7 vagonov je razbitih, 1 potnik je težko ranjen, 20 pa lahko.

— Razprava proti Carlieru. V petek se je nadaljevala razprava proti francoskemu kapetanu Carlieru, ki je obložen, da je najprvo zastupil in potem z revolverjem ustrelil svojega prijatelja Iselija. Prvi je bil zaslišan farmaceut Viktorović, ki je v obtožnici spoznal človeka, ki je v njegovi lekarni zahteval strup »kalioferocianin«. Carlier izjavlja, da je to rabil za svoj tur na roki. — Nato je govoril državni pravnik Jevremović, ki ugotavlja, da je bil strup najden v čaju, v čaši za vodo, v nočni posodi in v trupu Iselijevega. Iselija je mogel zastupiti le oni, ki je bil vedno z njim skupaj. In to je Carlier. Pri strokovnjakem sodnem ogledu v hotelski sobi se je ugotovilo, da je krogla, ki je v zidu napravila luknjo, mogla biti sprožena le s Carlierovo zastelco.

Izključeno je tudi, da bi se bila v sobi mogla skrivati kaka tretja oseba ter po zločinu ubiti skozi okno, ne da bi se bila razbila na tleh. Vse to kaže, da je morilec Carlier, ki naj se strogo kaznuje. Nato govori advokat Tadić, kot zastopnik zasebnih udeležencev Iseljeve družine, ki se pridružuje državnemu pravniku. — V soboto se je razprava nadaljevala. Govoril je toženčev zagovornik dr. Zivko Topalović, ki pravi, da bi bila francoska vlada lahko zahtevala izročitev obtoženca, ker je diplomatska oseba, da pa tega ni storila, ker je našim oblastem prepuščala, da dokažejo njegovo nedolžnost. Iseli sam je pred smrtjo izjavil: »Carlier me ni ubil, on me ni zastrupil, jaz ga ne obtožujem, on je moj najboljši prijatelj. Niti jaz niti Carlier nisva imela samokresa.« Glede zastrupljenja so mnoge priče izpovedale v obtoženčev korist. Iseljevi sorodniki sami pripovedujejo, da je Iseli že pred 6 meseci, ko se je vrnil s potovanja, čutil v želodcu bolečino, podobno zastrupljenju. Zahteva, da se Carlier oprosti. Nato se je razprava zaključila in predsednik je naznanil, da se sodba razglasi v ponedeljek popoldne.

— **Denarni promet z inozemstvom.** S 1. dnem januarja t. l. se je otvoril promet z denarnimi pismi med našo državo in Avstrijo, Mažarsko, Italijo, Švico, Nemčijo, Češkoslovaško, Francijo, Belgijo in Rumunsko. Tem državam so se pozneje pridružile še: Poljska, Gdanska, Egipt, Britanija, Mehika, Švedska, Bolgarija in Turčija. Jasno je, da se je poštni denarni promet tekoče leto izredno razmahnil. Ali žalostno je to, da občinstvo že dva meseca pogreša kuvert za denarna pisma. Sicer jih je poštna uprava obljubila pred nekaj tedni, a pošte jih do danes še niso prejele. Pa menda vendar ni poštna uprava tudi kuvert v Ameriki naročila?

— **Truplo tašče ukradli tatovi.** V okolici mažarskega Arada vzhodno od Subotice je neki kmet kral svinje. Pri tej priliki je bila domača slesnost, ki kateri so bili vabljeni tudi sosedni znanci. Ko se je po pojedini razvila zabava, se je pa zgodilo, da je v kuhinji umrla kmetova tašča. To je kmeta zelo prestrašilo, ne toliko smrt, nego to, da bo sedaj konec zabave. Sklenil je, nesrečo prikriti gostom, ki so se mirno veselili naprej, jedli svinjino s papriko, pili vino in plesali čardaš ob zvokih ciganske muzike. Kmet pa je sam skril mrtvo truplo, da bi ga nihče ne opazil, v veliki čeder za perilo ter pokril s plahto. Ko so gostje odšli, se je drugo jutro kmet spomnil na nesrečo ter šel da mrtvo taščo spodobno spravi na mrtvaški oder. Toda čebra ni bilo več. Po noči so neznani tatje vkradli čeder, misleč, da je v njem nasoljena svinjina. Dogodek je mož naznanil oročnikom, pa doslej še niso našli sledu ne o tatovih in ne o taščinem truplu.

— **Boj med kačo in mišjo.** Iz Splita poročajo, da se živalski oddelek ondotnega prirodoslovnega muzeja peča s poskusi na kačah. Te dni so hoteli ugotoviti, kako modras, ujet na otoku Braču, požre veliko miš. Zato so h kači v veliko posodo spustili veliko miš, ki jo tu imenujejo puh. Miš (Elomys nitela) je skoro velikosti podgane. Kača je takoj napadla, hoteli piti miš in jo potem požreti. Toda miš se je spretno umaknila ugrizu ter nato sama napadla modrasa od strani. Celo popoldne je tako trajal ta »boj za obstanek«, ne da bi bila ena zmogla drugo. Ko se je začelo večeriti, je miš premagala kačo, morala zato, ker kača zvečer ni več dobro videla ali ker je bila preveč utrujena ali pa je bila miš spretnjša. Miš je ugriznila modrasa do smrti. Nato je svojo žrtev požrla z glavo in zobmi ter se je po večerji veselo sprehajala po posodi. Močni kačji strup ji ni nič škodoval. Znano je bilo, da ta miš žre tudi ptice in male sesavce, da pa prenaša tudi strupeno hrano, ni bilo znano. Ta poskus bodo nadaljevali.

— **Razprava proti Čarugi.** Včeraj v ponedeljek se je začela pred osješkimi sodiščem razprava proti Jovanu Stanisavljeviću—Čarugi. Pet mesecev so imeli z njim opravka preiskovalni sodnik, državni pravdnik in osješki advokati. Najprvo je sodišče določilo Čarugi za zagovornika advokata dr. Simonovića. Ta pa je to odklonil. Sodišče je določilo drugega, ki je istotako odklonil. Osješki advokati so živel v pravi paniki, ker 3 tedne izgubiti z zastojarskim zagovorom, tega advokatski živci niso mogli lahko prenesti. Povrh vsega tega pa je še Čaruga zahteval od svojega zagovornika črno na belem potrdilo in izjavo, da bo oproščen, kar je bila le malo predebela zahteva, posebno, ker danes nihče več ne dvomi, da je elegantni Čaruga zrel za vrv. Radi vseh teh nezgod in neprilik se je razprava zavlačevala do 12. maja. No in še sedaj je novodoločeni zagovornik zahteval, da se razprava odgodi, češ da mora preštudirati akte, ki tehtajo na samo 12 kilogramov. Toda sodišče ni šlo na to. Vsem gre to že na živce. Edino Čaruga je ponosen, ker se bodo z njim pečali pri sodišču cele tri tedne in bodo o njem pisali vsi listi in ga še celo slikali. Čaruga je čisto miren in vedno pripravljen za kako šalo. Zanimanje za proces je velikansko. Občinstvo bodo puščali samo v omejenem številu, 100, vsak dan k razpravi. Kakor dodatno javljajo, je sodišče vendarle ugodilo zagovorniku in odločilo razpravo.

Štalarske novice.

Š **Prei dar mladinskemu dnevu v Mariboru** je poklonil **Jugoslovanski klub** v znesku 1000 Din. Najlepša zahvala! — Pripravljalni š **Razdelitev območnih župnij.** Do nedavnega časa so se segale nekatere avstrijske župnije ob meji na naše ozemlje. Te dni je bila razdeljena kot ena zadnjih župnija v Cmurku. Občina Lokavec, ki po razmejitev pripada naši državi, pa je dosedaj v cerkvenem oziru še vedno pripadala cmureški župniji, je bila dne 4. maja slovesno priključena sv. Ani v Slov. goricah.

š **Dobrodelna tombola v Mariboru.** Letos je bila sreča zopet pri siromašnejših slojih ljudstva. Prvi glavni dobiček je dobil Pirc Ivan, sin železničarja in učenec 6. razr. v Studencih in sicer srebrni pas; II. glavni dobiček je dobil Potisk Ernest, učenec ljudske šole, oče kolar — (voz premoga); III. glavni dobiček (6 garnitur perila) je dobila učenka meščanske šole Vidmar Ivanka, oče jej je uradnik; IV. glavni dobiček (več garnitur usnja) je dobil vajenec Segvart Jurij, čegar oče je pismonoša v Mariboru; V. glavni dobiček je dobil Ferdo Vabič, ključavničar v Mariboru in sicer zaboj Zlatorog mila. Tudi manjši dobitke so dobili siromašnejši sloji ljudstva.

Omejitev obrata v splošni bolnici v Ljubljani.

Podpisano ravnateljstvo splošne bolnice v Ljubljani razglasi vsled pooblastila gospoda inspektorja ministrstva za narodno zdravje z dne 10. 5. 1924 št. 1737, da se na podlagi čl. 1 osnovnih pravil, odobrenih z odlokom g. ministra za narodno zdravje z dne 23. 3. 1923 št. 139 sprejemajo do preklica v bolnico le oni bolniki, ki se v domači oskrbi ali ambulatorno absolutno ne morejo z uspehom zdraviti. Odpustili se bodo bolniki iz bolnice stopnjema, in sicer le oni, ki se brez škode morejo zdraviti doma ali pa ambulatorno po upoštevanju socialnih prilik bolnikov, kolikor se iste morejo dognati. Bolniki z akutnimi nalezljivimi boleznimi ali pa s kroničnimi v infekcijskem stanju se ne bodo odpuščali.

V Ljubljani, dne 12. maja 1924.

Za ravnateljstvo:
Dr. Vinko Gregorič.

Ljubljanske novice.

Ij **Nered pri šmarničnih pobožnostih.** Dasi je že mnogo boljše kot prva poveljna leta, vendar se dosti mladine, tudi doraščene, še vedno ne obnaša primerno svetemu kraju in opravilu pri šmarnicah. Že to je neprimerno, da se ponekod pode ali postajajo cela krdeča paglavcev med lepo službo božjo krog cerkve, kade, žvižgajo in kriče. Slabše vpliva, da zastopijo taki lahkomišleži vhode v cerkev, se polglasno pogovarjajo, zbijajo šale in ovirajo vhod ter motijo pobožnost drugih. Nekateri se obnašajo naravnost nedostojno in bi zaslužili, da jih močna roka brez besedi pouči o svetosti kraja in postavi pod kap ali posadi v zapor. To se je včeraj dogodilo n. pr. pri Sv. Petru, kjer so reditelji poučili nekaj gospodičev o dostojnem obnašanju in za naprej prepovedali mladeničnem vstop na levo stran, kjer se zbirajo mladenke.

Ij **Šentpeterski park na Hrvaškem trgu** trpi silo. Mali in veliki otroci otrsajo drevesa, lomijo grmičje, skačejo po travi, trgajo žico ograje, brskajo pesek in delajo sive lase čuvarju, mestu pa škodo. Stariši, vzgojitelji in vsi, ki kaj takega vidijo, naj nastopajo v prid mladim nasadom, pouče, opominjajo ali pa tudi ostro kaznujejo krivce, dostikrat že odrasle šibi, sicer mora nastopiti policija in sodnija. Tudi ugledu mesta in meščanom škoduje tak vandalizem, ki bi kmalu nehal, če bi vsak reden meščan nastopil, ko vidi zlikovca.

Ij **Ogled umetnostnih spomenikov v Ljubljani** priredi v sredo, 14. t. m. Umetnostnozgodovinsko društvo. Na programu je ogled frančiškanske, munske in križanske cerkve ter kapelice v Krakovem. Vodil bo magr. Viktor Steska. Sestanek točno ob 3. popoldne pred frančiškansko cerkvijo. Dostop imajo člani in prijatelji društva.

Ij **Umrli so v Ljubljani:** Josipina Černe, mesarjeva žena, 34 let. — Martin Vrenk, železn. kurjač, 68 let. — Marija Gruđen, zidarjeva žena, 66 let. — Marija Klemenc, zasebnica, 47 let. — Marija Krušič, zasebnikova žena, 75 let. — Peter Babič, čevljarški vajenec, 16 let. — Elizabeta Habjan, dninarjeva žena, 54 let. — Alojzij König, posestnik, 26 let.

Ij **Prodaja potrebščin za električno razsvetljavo.** Glavna carinarnica v Ljubljani bo prodala dne 15. maja t. l. ob 10. popoldne v svojem skladišču »A« potrebščine za elektrotehnično razsvetljavo. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Ij **Tombola poštinih uslužbenecov.** Na Kongresnem trgu se je vršila v nedeljo tombola, ki so jo priredili nižji poštni uslužbeneci. Na tombolo je pohitelo zopet mlado in staro in nabralo se je okoli 7000 ljudi, ki so nestrpno pričakovali zrebanja števil. Poleg 100 kvatern in 100 činkvinov je bilo razdeljenih še 7 glavnih dobitkov (tombol). Tombole so zadeli: 1. Krasno zlato uro, vredno okoli 1000 dinarjev, visokošolka Natalija Tarasova,

2. Pohištvo, trg. vajenka Cogijati Lota. 3. Šivalni stroj, železničar Ferdo Majdič. 4. kolo, delavka Ana Čebular. 5. Voziček, strojnik Vinko Kavčič. 6. Manufakturno blago, fotograf Franjo Dolenc. 7. Kuhinjsko opremo trg. vajenec Albin Škoda.

Ij **Hipna blaznost.** V nedeljo zvečer je pred kino Tivolijem nenadoma zblaznel kinematografski uslužbenec Oskar Kastelic. Začel je biti okoli sebe in je napadel več oseb. Dva stražnika sta s pomočjo navzočih ljudi Kastelica zvezala, nakar so ga z rešilnim vozom prepeljali na opazovalni oddelek splošne bolnišnice.

Ij **Vlomi.** V nedeljo zvečer je bilo vlomljeno v stanovanje šivilje Marije Guštin v Gledališki ulici 7. Tat je ukradel 300 dinarjev gotovine in nekaj perila. — V Židovski ulici je bilo v nedeljo popoldne vlomljeno v stanovanje zasebnice Frančiške Ovsenjak. Ukradeno je bilo 2200 dinarjev gotovine in 650 dinarjev vredna ženska ura. — Na Glincah so vlomili neznani zlikovci v barako Marije Škerl in odnesli raznih živil v vrednosti 700 dinarjev.

Po svetu.

— **Prvi tapetni muzej v Evropi.** Napravili so ga v Kasselu na Nemškem. Namen mu je, da pokaže etični in estetični pomen tapete z zbirko tapet vseh dežel in stoletij. Obisk muzeja nam pokaže velike vrednote, ki so jih rešili pogina še v zadnjem trenutku. Začne se zbirka z odlomki iz Cordoba na Španskem, iz pravega usnja, starimi 400 do 500 let, potem iz rokokoja, dobe tovarn itd. Posebno dragocena je zbirka Matz iz Lübecka. Zbirko stalno

izpopolnjujejo. Ima pa nemški, francoski, ameriški, angleški in danski oddelek. Za kulturnega historika gotovo vreden predmet obiska.

— **Dober zgled holandske kraljice.** Ni-zozemski parlament je sklenil, da se znižajo plače vsem višjim državnim uradnikom. Kraljica se je pa prostovoljno odpovedala civilni listi.

— **Dirka po Sahari.** Kakšno vznemirjenje, ko smo zasledovali prvo avtomobilsko vožnjo po Sahari! Kako hitro je šlo potem naprej! Tvrški Renault in Citroën sta kar tekmovali in sta vozove tako izpopolnili, da študira pariški športni list »Auto« že načrt dirkanja po Sahari. Izhodišče bi bilo v Colomb-Becharju v južni Algeriji, cilj pa mesto Timbuktu v Sudanu. Klasificirali bodo tekmovalce edinole po hitrosti, kdo bi prej prišel. Dirkali bodo najbrž med 15. in 31. decembrom. Dirkanje po puščavi je nekaj čisto novega. Puščava zgublja vso svojo grozoto, saj smo tako hitro skoz. Ne bo dolgo in govorili in pisali bodo o »zadnjem velblodu« in vse skupaj bo izginilo, poezija in romantičnost.

— **Sneg je zadnje dni preteklega tedna** padal v planinskih deželah Avstrije. Na Tirolskem ga je padlo mnogo čisto v nižavah. Vsled prejšnjega deževja so reke izstopile.

— **100 letnica prve avstrijske železnice.** Dne 7. septembra bo 100 let, ko je avstrijska vlada dala dovoljenje za zgradbo železnice iz Linca v Budjevice.

— **Vlak povozil jelena.** Na progi Hieflau —Eisenerz v Avstriji je vlak 3. t. m. ponoči presenetil dva jelena, ki sta hotela prekorati progo, ter ju vrgel ob tla. Drugi dan zjutraj je bil en jelen mrtev, drugi pa še živ, a težko ranjen.

Gospodarstvo.

Nemško gospodarsko poročilo

Dr. A. Heichen poroča v Berlinu 6. maja o gospodarskem položaju Nemčije.

Delovni trg se je v zadnjih tednih vidoma boljšal. Število brezposelnih — Poruhrje izvzeto — je bilo 14. marca 978.000, 1. aprila 712.000. Za 15. april in 1. maj še ni končnih številk; gotovo pa je, da je število spet padlo. S tem dejstvom v čudnem nasprotju je deflacijska kriza, ki je skupaj s pomanjkanjem kredita povzročila vse polno konkurzov. V lanskem novembru je bilo število konkurzov rekordno nizko, samo 8; v decembru že 17; januarja 31; februarja 41; marca 68; aprila 133. Zlasti bankarstvo in kovinska obrt sta trpela. Zunanji nagib je bila špekulacija na frank; sicer bi bilo prišlo do krize tudi brez franka, samo najbrž tako hitro ne. Aprila je skoraj vsak dan kakšna banka prijavila insolenco; in sicer so to skoraj izključno majhni in prav majhni zavodi. Kriza pa še ni na višku in se bo še zelo poostрила. »Očiščevalni proces nemškega gospodarstva se je šele začel.«

Že od začetka je bilo jasno, da se je bankarstvo preveč razpaslo in da bo v času stabilizacije vrednote morale priti do krize; prav tako v vsej trgovini sploh. Saj se je po zanesljiv cenitvi število samostojnih trgovcev pomnožilo za več kot tretjino napram mirovnemu času. Nasprotno je pa trgovska množina padla na dve tretjini predvojne časa. Voznina je 1.8 krat tako velika, kakor je bila v miru, drugih neproduktivnih obremenitev gospodarstva je tudi še nekaj; zato so ostale cene v Nemčiji razmeroma visoke in nemška eksportna industrija na svetovnem trgu še ne more dosti konkurirati. Kreditna politika državne banke je krizo nekaj časa zadrževala; zato ni takoj izbruhnila, ko se je začela vrednota stabilizirati. Obtok plačilnih sredstev je pa dosegel sedaj tri milijarde zlatih mark, nastopila je nasičenost, in državna banka je morala kredite na vsej črti omejiti. Meničnega dolga ne sme imeti nihče več, kakor ga je pa imel 7. aprila, vsota kreditov se torej ne more zvišati in obtok plačilnih sredstev ne more narasti.

Posebne vrste je položaj tekstilne industrije. Imela je izborno konjunkturo, kažočo se najbolj v dejstvu, da je bil import tekstilnih surovin v januarju in februarju večji kakor pa v istih dveh mesecih pred vojsko. Prebivalstvo je pozabilo na vse druge potrebe in je porabilo zadnje prihranjene groše, da je ob začetku stabilizacije nabavilo si tekstilnega blaga, ki ga v inflacijskih letih ni moglo kupiti. Posledica je bila visoka konjunktura, ki je gnala cene visoko gor nad svetovno pariteto. Druga posledica: tekstilna industrija ni imela nobenega nagiba, da bi eksportirala, temveč je dala svoje izdelke predvsem domačemu konzumu v nakup. Preveliki import tekstilnih surovin in nazadovanje eksporta tekstilnih izdelkov sta bistveno sodelovala pri slabšanju nemške trgovske bilance. Deficit trgovske bilance je znašal v januarju 137 milijonov zlatih mark, v februarju 252, v marcu 287 milijonov zlatih mark.

Glede števila samostojnih trgovcev in konkurzov opazujemo prav isto tudi pri nas.

VPRAŠANJE INDUSTRIJSKO-OBRTNE RAZSTAVE V MARIBORU.

Izjava.

Zastopniki industrije, obrti in trgovine v Mariboru in okolici so priredili zadnja tri leta razstave v Mariboru. Moralčen uspeh je bil dovoljen. Manje dovoljen je bil gmotni uspeh. Zlasti razstava leta 1922 je zaradi slabega vre-

mena in velikih investicij zaključila z večjim primanjkljajem. Zastopniki zgoraj omenjenih gospodarskih krogov so prišli do prepričanja, da ne kaže v Mariboru prirejati vsako leto razstave. Na drugi strani je gospodarskim krogom naše slovenske domovine na tem ležeče, da se njih sile ne cepijo preveč, in da se naj napredovanje slovenske industrije, obrta in trgovine v celoti pokaže na velesejmu v Ljubljani, kjer so za to v večji meri na razpolaganje potrebne tehnične priprave.

Ti razlogi so bili odločilni za to, da so se zastopniki industrije, obrta in trgovine Maribora in okolice, mariborska skupina zveze industrije, trgovski gremij, Slov. trgovsko društvo, Slov. obrtno društvo in odbor zadnje razstave dogovorili z konzorcijem Ljubljanskega velesejma v tem smislu, da se tekom let 1924, 1925 in 1926 v Mariboru ne priredi nobena obrtno-industrijska razstava, ampak da gospodarski krogi mariborske pokrajine v tej dobi sodelujejo v prvi vrsti pri ljubljanskem velesejmu. Konzorcij ljubljanskega velesejma pa je zaradi tega s primerno vsoto kril primanjkljaj mariborske razstave iz leta 1922.

Ker se v zadnjem času razširjajo vesti, da nameravajo nekateri mariborski obrtniki na svojo pest tudi leta 1924 v Mariboru prirediti razstavo, objavljamo, da nismo identični s tem odborom, ter da nimamo z istim nobenih stikov. To priobčujemo tudi radi tega, da bodo prizadeti gospodarski krogi o stvari poučeni in da ne bodo zabredli v nepotrebne stroške, ako se nova mariborska razstava ponesreči.

Maribor, dne 10. maja 1924.
Za Mariborsko krajevno skupino zveze industrije: predsednik dr. R. Pipuš l. r. — Za Trgovski gremij Maribor: predsednik Vilko Weigl l. r. — Za Slovensko trgovsko društvo Maribor: predsednik J. N. Šostarič l. r. — Fr. Novak l. r. kot bivši predsednik Slovenskega obrtnega društva, Maribor in bivši podpredsednik Industrijske obrtne izložbe mariborske iz leta 1923. — Alojz Kriznič l. r. bivši predsednik Industrijske obrtne vzorčne izložbe iz leta 1923. — Bivši odborniki Industrijske obrtne vzorčne izložbe iz leta 1923: Miho Vahtar l. r. — Ivan Kravos l. r. — J. Bureš l. r. — Franjo Horvat l. r. — Josip Stanjko l. r. — J. Kvas l. r. — Herman Vidmar l. r. — Ferdo Pinter l. r. — Fran Čuček l. r. — Dragotin Roglič l. r. — J. Sulič l. r. — Prof. Viktor Cotič l. r.

g **Združene mlekarne.** Občni zbor se vrši dne 5. junija ob 5 popoldne v pisarniških prostorih delniške družbe, Vojaška ulica 10. Na dnevnem redu je dopolnilna volitev članov, upravnega sveta in dopolnilna volitev nadzornišva.

g **Žitni trg.** Na novosadskem tržišču so bile cene žitu v splošnem sledeče: pšenica 317.50—325 Din, ječmen 325—330 Din, oves 255—260 Din, koruza 227.50—232.50 Din, fižol 700—710 Din, pšenična moka >0< 500 do 510 Din, >2< 450—455 Din, >5< 380—390 Din, >6< 320—330 Din, >7< 280—290 Din, otrobi 210—215 Din.

g **Insolvenca v Avstriji.** Preteklega meseca je bilo v Avstriji 174 insolvent, kar predstavlja povprečno na teden 43 insolventov. Že od januarja sem raste število insolventov. V januarju letos jih je bilo 80, v februarju 109, v marcu 182, v aprilu pa 174.

g **Gibanje cen v veletrgovini aprila letos.** Že zadnjič smo prinesli indeksne številke, ki jih je sestavil belgrajski tehnik »Privredni pregled« o gibanju cen v trgovini na veliko tekom prvega četrtletja. Sedaj objavlja isti list podatke za mesec april, ki jih v tej notici navajamo. — Totalni indeks cen je bil v aprilu letos 1923. marca meseca na 2040, Pa-

Poravnajte naročnino!

del je torej od marca na april za 67 točk ali za 3.3%. — Najbolj so padli predmeti v skupini: živina in živalski produkti; od 2479 v marcu so padli na 2290 v aprilu, torej za 179 točk ali 7.6%. Ostale skupine so padle: 1. poljedelski produkti od 2433 na 2351, 2. sadje in sadjarski produkti od 1005 na 969, 3. kolonijalno blago od 1709 na 1683, 4. stavbeni material od 2092 na 2060, 5. industrijski produkti od 2523 na 2484. Izmed posameznih predmetov je omeniti padanje cen pri jočmenju, prašičih, sladkorju, jeklu, limu, steklu in firnežu, med tem ko so bile cene v aprilu višje kakor v marcu sledečim predmetom: senu, kavi in kožnim izdelkom. Največji padec cen je bil pri prašičih (16%). Pripomniti je treba, da indeks najbrže velja za cene v belgrajski veletrgovini in da je bil kurz dinarja že od konca februarja sem stabilen (v Newyorku ca 1.24 dolarjev za 100 dinarjev, v Curihi 7 švicarskih frankov za 100 dinarjev).

g Solunsko pristanišče. Lani je bil promet v solunskem pristanišču 1499 ladij s tonazno 1,134.040 bruto ton, kar pomeni napram letu 1922. povečanje za 515 ladij in 206.615 ton.

g Grška trgovska mornarica. Po poročilih listov šteje sedaj grška trgovska mornarica 440 ladij s skupno tonazno 808.000 ton.

g Sladkorna kampanja v Franciji za leto 1923-24 je dala 450.000 ton rafiniranega sladkorja napram 445.000 tonam leta 1923.

g Elektrifikacija švicarskih železnic. V dobi od 1924 do 1928 bo uprava švicarskih državnih železnic elektrificirala 1530 km svojih železniških linij za kar bo potrošila 400 milijonov frankov. Po elektrifikaciji se bo letno prihranilo pol milijona ton premoga.

g Poraba tobaka v naši državi. Po statistiki, ki jo vodi uprava državnih monopolov, se je konzumiralo lani v celi državi 6.195.000 kg tobaka, 2 milijardi 188 milijonov 74.600 komadov cigaret in 36 milijonov 642.940 komadov cigar. Dohodki od tega so znašali 1 milijardo 280 milijonov 425.500 dinarjev. Poraba tobaka raste nadalje. V prvih treh mesecih t. l. je bilo potrošenih 978.188 kg tobaku, 589 milijonov 751.834 komadov cigaret in 10 milijonov 320.047 komadov cigar. Celokupna vrednost porabljenega tobaka, cigaret in cigar je znašala v prvem tromesečju letos 303 milijone 384.024 dinarjev. Z ozirom na višino porabe se vrste pokrajine in državi takole: Srbija, Hrvatska in Slavonija, Slovenija, Vojvodina, Dalmacija, Crna gora.

g Koncentracija v motorski industriji. Največji in najstarejši nemški tvornici motorjev Daimler in Benz sta se spojili v eno družbo.

BORZA.

Zagreb, 12. maja. (Izv.) Italija 3.585—3.615, London 352.80—353.80, Newyork 60.30—61.30, dolar 79.375—80.375, Pariz 4.775—4.825, Praga 2.3580 do 2.3880, Dunaj 0.1181—0.1151, Curih 14.33 do 14.43.

Curih, 12. maja. (Izv.) Berlin 1.80, Italija 24.95, London 24.62, Newyork 563.25, Pariz 33.75, Praga 16.50, Dunaj 0.00795, Beograd 6.97.

Prosveta.

pr Občni zbor Muzejskega društva za Slovenijo dne 28. aprila 1924. Ker je bil predsednik g. dr. Jos. Mantuani na bizantinsko-kongresu v Bukarešti, je vodil zborovanje podpredsednik mons. Viktor Steska. Glavno odborovo delo se je osredotočilo v izdajanju društvenega glasila »Glasnika Muzejskega društva za Slovenijo«, ki je izšlo v dveh polovicah, v zgodovinski in prirodopisni. Kakor

se čuje so člani z zvezkom zadovoljni. Sam tiskar je stal 17.000 dinarjev. Članov je društvo imelo 362. Odpadlo jih je okoli 80, nekaj vsled smrti, drugi radi nepovoljnih gmotnih razmer; novih članov je pristopilo 20. Zadnji letnik jih je plačalo šele 132. — Za društvo je važna zamena društvenega glasila s publikacijami raznih inozemskih društev. Taka društva se množe in s tem raste vrednost zamenjanih spisov. Smrt je med drugimi člani pobrala v minulem letu tudi dva člana, ki sta bila društvu zvesta od početka, prof. Maksa Pleteršnika in zgodovinarja dr. Fr. Kosa, ki je bil tudi marljiv sotrudnik, častan član društvu in podpornik, ki je leta 1907 daroval v društvene namene 1000 kron. Idealnih sotrudnikov je imelo društvo vedno dovolj; žal, da je bilo gmotnih premalo. Pokrajinska uprava je darovala društvu 1500 Din, Slavenska banka 1000 Din in Zadružna Gospodarska banka 300 Din. Dolg znaša na dan občnega zbora 1666 Din, poleg tega dve nagradi za zadnji letnik še nista izplačani. Novi letnik bo izšel takoj, ko bodo tiskovni stroški zagotovljeni. Kustos prirodopisnega oddelka ljubljanskega muzeja g. dr. Fran Kos je poročal kot predsednik odseka za varstvo prirode in prirodnih spomenikov o delovanju tega odseka v času od 28. februarja 1923 do 28. aprila 1924. Odsek je imel 10 dobro obiskanih sej. Referati bili zanimivi, debate živahne. Sklepalo se je o zaščiti planinskih orlov, ptičjih gnezd, mestnih nasadov, razpravljalo o akciji za snovanje sorodnih institucij, o zbiranju gradiva za zaščito prirode v celi državi, odsek je uredil pravilnik, za preskrbo prirodnih parkov in pripomogel, da so se izdali lepaki v zaščito prirodnih parkov. Glede varstva špilj in špiljske favne se je osnoval pododsek. Storile so se priprave za varstvene parke na Pohorju pri Sedmih jezerih v Triglavskem pogorju itd. — V debati o »Glasniku Muzejskega društva za Slovenijo« je prevladovalo mnenje, da je treba gledati gmotne strani bolj zainteresirati banke in bogate zasebnike in ne v zadnji meri državo. Sprejel se je predlog naj se zgodovinskemu delu Glasnika odslej glasi podnaslov: »Del za arheologijo, narodopisje in zgodovino« ter da naj določi odbor urednika za etnografski del. Glasnik naj ostane razdeljen kakor doslej, v dve polovici in naj ima iz gmotnih ozirov skupni ovoj za obe polovici. Sprejeli so se tudi predlogi vseučiliškega prof. dr. Hadžija, naj prinaša Glasnik tudi kratko vsebino razprav v kakem svetovnem jeziku; naj stopi Muzejsko društvo v zvezo z nekaterimi norveškimi društvi. Odklonil se je predlog za povišanje članarine od 25 na 50 dinarjev. Odbor se je pooblastil, da na mesto odstopivšega odbornika kooptira drugega člana, a le do prihodnjega občnega zbora.

pr Ženski zbor državnega ženskega učiteljskega društva nastopi v soboto, 17. t. m. ob 8 zvečer v dvorani Filharmonične družbe. Gojenke učiteljskega izvajajo na prvem svojem koncertu v Ljubljani, nadvse vestno in raznolično sestavljen koncertni program. Z istim programom so nastopile že v Mariboru in Ptuj in to z najlepšim uspehom. Prepričani smo, da bode ljubljansko občinstvo v obilnem številu posetilo ta koncert, saj mu bode nuden lep umetniški užitek. Vstopnice v Matični knjižarni.

pr Matineja Zveze godbenikov. Pred nedavnim časom bi se morala vršiti Matineja Zveze godbenikov za Slovenijo, na katerem naj bi se ponovil Smetanov sinfonični ciklus Ma vlast. Vsled sportnega dneva bila je takrat matineja preložena. Ker pa se sedaj ta matineja ne vrši, prosimo vse one, ki so ta

krat kupili vstopnice, da iste vrnejo, nakar se jim povrne tudi denar. Vstopnice naj se vrnejo v Matično knjižarno.

pr Domači vrt. Praktični navod, kako ga uredimo in krasimo. Spisal M. Humeč. Z 69 podobami in 2 barvnimi tabelama. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena Din 48, vezana Din 60. Gospodar brez knjige je krmar brez kompasa. Kdor vrtnari danes kakor se je naučil od starega očeta, ne zna svoje zemlje dobičkanosno izkoristiti. Knjiga uči, kako moramo gojiti vrt, da nam je v veselje in korist.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Torek, 13. maja: Zaprto.
Sreda, 14. maja: »Ana Karenina«. Red E.
Četrtek, 15. maja: »Izgubljene duše«. Red B.
Petek, 16. maja: »Kamela skozi uho šivance«. D.
Sobota, 17. maja: Zaprto.
Nedelja, 18. maja: Gostovanje Hudožestvenikov.
Ponedeljek, 19. maja: Zaprto.
Torek, 20. maja: Zaprto.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Torek, 13. maja: »Tosca«. Red A.
Sreda, 14. maja: Zaprto.
Četrtek, 15. maja: »Faust«. Red C.
Petek, 16. maja: »Manon Lescaut«. Red F.
Sobota, 17. maja: »Selo Stepančikov«. Izven. — Gostovanje Hudožestvenikov.
Nedelja, 18. maja: »Živiljenjski boj«. Izven. — Gostovanje Hudožestvenikov.
Ponedeljek, 19. maja: »Jekaterina Ivanovna«. Izven. — Gostovanje Hudožestvenikov.
Opera »Tosca«. Nocoj se poje v operi »Tosca« za red A. Vlogo Scarpija poje provokrat na našem odru g. Čvejič.

Najbolj iskani izdelki Mestne lekarne v Zagrebu so: Iron proti slabokrvnosti, Markovo kapljice za želodec, Reumatis proti trganju in revmi, dr. Havlička čaj za čiščenje. Da se občinstvu olajša nabava in prihrani poštnina, je sedaj za Ljubljano in okolico glavna zaloga teh zdravil v lekarni Leustek.

Naznanila

Persko društvo »Škrjanček« v Šmarinem ob Savi priredi v nedeljo, dne 18. maja popoldne po šmarincah ob 3 igro v treh dejanjih »Veseli ljudje«. K obilni udeležbi vabi odbor.

Dijaški vestnik.

d Akademski zveza. Prosim vse tovariše, da si ogledajo takoj dopis na tabli v Akademskem domu. — Predsednik.
d Jugosl. kat. akad. društvo »Zarja« priredi danes, v torek 13. t. m. ob 8 zvečer v dvorani Akademskega doma redni mesečni sestanek, na katerem poroča tov. Preac o »Reorganizaciji J. K. Dj. Lige«. Udeležba je za vse člane obvezna. Tovariši bratskih društev in gg. starešine vabljeni.

Darovi.

Namesto venca na krsto gospe Begel sta gdčini Bugar F. in Dernovšek SI v Kolizeju v Ljubljani nabrali Din 123.75 Din. Ta znesek ste oddali Podpornemu društvu slepih v Ljubljani, zakar se v imenu odbora njegov predsednik Jurasek najiskrenejše zahvaljuje.

»STENICOL«

Najboljše sredstvo proti steniciam. — Glavna zaloga: A. KANC, Ljubljana.

Maribor. »Lepega zvona glas, Seže v deveto vas — Zato naročite »Zvonoglas.«

Turistika in sport.

NOGOMETNE TEKME 11. maja.

Na sportnem prostoru Ilirije so se pričele v nedeljo sportne prireditve ob 9 dopoldne s prvenstveno tekmo rezervnih moštev Primorja in Slovana, sledila je prva tekma I. moštev, popoldne so se vrstile zaporedoma tekme Ilirija jun. : SK Krakovo, Ilirija : CS Fiume in Ilirija rez. : LASK komb. Vse tekme so bile razmeroma dobro obiskane ter so nudile v splošnem dober sport. V nastopnem kratkem opis:

Ilirija : Fiume 9 : 1 (polčas 3 : 1). Reška Fiume je podala v svojem drugem nastopu na suhih tleh znatno boljšo igro kot dan preje proti Hermesu. Nastopila je s kompletnim prvim moštvom ter začetkoma prožila energičen odpor. Najboljši del moštva je desna stran napadalne vrste Coffau—Sterniša ter desni branilec Slavič. Moštvo goji za enkrat še zelo primitiven nogomet, ki bazira na hitrosti in veliki požrtvovalnosti vsakega posameznega igralca. Kombinacija mu je precej tuja, tehnična izšolanost igralcev ni znatna. Usodno je postalo za Rečane, da je imel njihov golman izredno slab dan. Z dobrim golmanom bi dosegli najbrže mnogo boljši rezultat, kajti Ilirija jih od vsega početka ni vzela za resne protivnike. Edini, ki je med Ilirijani igral z ambicijo in voljo in ki zasluži, da ga posebno omenimo, je bil levo krilo Vidmajer. Ostala deseterica je bila mnogo slabšeja kot običajno. — Sodnik g. Kramaršič je bil na mestu.

Slovan : Primorje 2 : 1 (1 : 0). Prvenstvena tekma med tekmečema za prvenstvo II. razreda je končala proti pričakovanju, toda popolnoma zaslužno z zmago agilnejšega in hitrejšega Slovana. Primorje je imelo nekoliko močnejšo napadalno vrsto, toda to prednost je Slovan več kot izravnal s svojo solidno in vztrajno vrsto krilcev. Obramba je bila na obeh straneh slaba, oba golmana sta bila izvrstna. Napadalec obeh moštev so pokvarili pred golom nebroj sigurnih šanc, posebno se je »odlikoval« pri tem notranji trio Slovana. Posebno priznanje gre neumornemu center-halfu Slovana Volkarju, ki je absolvirval v nedeljo neverjetno količino dela na najenostavnejši, toda vedno koristni način. — Sodnik g. Beletto je bil točen.

Primorje rez : Slovan rez. 7 : 0. Prvenstvena tekma rezervnih garnitur Primorja in Slovana je potekla ob trajni ofenzivi Primorja.

BERSON

gumiljeve pete in gumiljeve podplate

Vam mora pritrditi Vaš čevljar na čevlje, ker s tem ne štedite le z denarjem ampak varujete tudi noge in obuvalo.

James Oliver Curwood: 16

Kazan, volčji pes.

(Kanadski roman.)

(Dalje.)

Ko je Jeanne opazila svojega očeta v zori, je prebledela. Nemir v njenih očeh se je umaknil grozi. Objela ga je z rokami okoli vratu. On se je pa začel smejati in bolj močno kašljati, da pokaže, da je še krepak.

»Počasi se zdravim,« je dejal, »kot vidiš. Bilo je prehlajenje, ki se končava. Toda vsako prehlajenje, ma chère, pušča za seboj, kot dobro veš, veliko slabost in rdeče oči.«

Dan, ki je sledil, je bil mrzel in turoben, skoraj temačen. Peter in Kazan sta skupno vlekla sani in Jeanne je hodila peš zadaj po gazi. Kazan je vlekel neprestano z vso svojo silo in ne enkrat ga človek ni udaril z bičem. Tu in tam ga je pa prijazno pogladil z veliko rokavico po glavi in po hrbtu. Vedno bolj se je temnilo in od vrhov dreves se je začelo slabo tulenje, ki je naznanjalo bližajočo se nevihto.

Tema in bližnja nevihta nista spravila Petra Radissona do tega, da bi se ustavil in utaboril.

»Treba je na vsak način,« tako je govoril samemu sebi, »priiti do reke, da, da, na vsak način...«

Silili je Kazana, naj se energično potru-di, med tem ko je sam čutil pod komatom, kako mu moči pešajo.

Blizzard¹⁸ se je pričel opoldne in Peter se je ustavil, da prižge ogenj in se pri njem vsi ugrejejo. Sneg se je tako gosto sipal z

Šnečni vihar.

neba, da se ni videlo niti petdeset korakov daleč. Jeanne se je vsa tresoč stisnila k svojemu očetu z detetom v naročju. Da jo pomiri, se je kazal Peter veseloga in se smejal. Ko so počivali eno uro, je spet vpregel Kazana v komat, sebi si je pa pripel jermene okoli pasu, ker so ga okoli prsi preveč boleli.

Mala karavana se je težavno pomikala naprej skoraj v popolni temi, v kateri je vladala tišina. Peter je držal v roki busolo in jo opazoval.

Pozno popoldne se je drevje razredčilo in nova planjava se je pokazala pod popotniki, proti kateri je Peter Radisson ves vesel stegnil svojo roko. Toda njegov glas je bil slab in hripav, ko je dejal:

»Tu lahko taborimo sedaj in počakamo, da se blizzard polože.«

Pod gosto zaščito ene zadnjih skupin smrek je postavil šotor in nato nabral suhljadi za ogenj. Jeanne mu je pomagala pri tem delu. Ko so zavžili kosilo, obstoječe iz praženega mesa in prepečenca in skuhali ter spili kavo, se je utrujena Jeanne vrgla na posteljo in se tesno zavila z detetom v kožuho in odeje. Ta večer ni imela moči, da bi Kazanu dala dobro besedo.

Peter je še počakal nekaj trenutkov in bedel nepremično poleg ognja, sedeč na sanah. Budne oči Kazanove so nenadoma videle, kako se je pričel tresti, nato se je pa dvignil in šel k šotoru. Odprl je platno, ki je zapiralo vhod in vtaknil skozi odprtino glavo in rame.

»Ali spiš Jeanne?« je vprašal.

»Še ne, oče... Toda skoraj... Ali boš kmalu prišel?«

»Da, ko bom pokadil pipo. Ali se dobro počutiš?«

»Čisto dobro... Samo silno trudna sem... in zelo zaspana.«

Peter se je sladko smejal, a v goltancu ga je dušilo.

»Jeanne, poslušaj me. Skoraj smo prišli domov. To je naša reka, reka Malega bobra, ki teče na koncu te planjave, nad katero se nahajamo. Če bi jaz izginil in če bi se na primer jutri sama znašla tukaj, idi čisto naravnost in prišla boš do naše koče. Ni več do tja kot petnajst milj. Ali me dobro razumeš?«

»Da, oče, poslušam vas.«

»Petnajst milj... čisto naravnost... do reke... Ni mogoče se zgubiti, Jeanne. Samo paziti moraš, če slediš ledovju reke, na zračne votline, ki so pod snegom.«

»Da, oče... Toda pridite počivat, prosim vas. Izmučeni ste... in malo bolni pa tudi.«

»Pokaditi hočem pipo.«

In še enkrat jo je opozoril:

»Jeanne, povem ti pred vsem, pazi na zračne votline, kjer je pod snegom prazen prostor. Z malo pažnjo jih boš lahko spoznala. Tam, kjer se nahajajo, je sneg bolj bel kot drugod na ledu in prevotlan je kot goba.«

»Da... a... a...«

»Lahko noč, mali,« je dejal Peter Kazanu. Bil se je vrnil k ognju.

»Bolje bom spal pri otrocih. Naprej, še en dan... Še petnajst milj... Dva dni.«

Kazan je videl, kako je stopil pod šotor. Z vso silo je vlekel za svoj lanec, dokler ga ni začel dušiti. Hrbet in noge so mu otrpnile. V šotoru sta bila Jeanne in dete. Dobro je vedel, da jima Peter ne bo nič hudega storil. Vedel je pa tudi, da je s Petrom nekaj strašnega in bližnjega nalez

njiu. Rajši bi bil videl, da bi bil Peter ostal poleg ognja. Tedaj bi se bil mogel zlekčiti na sneg, mirno počivati, a obenem paziti.

V notranjosti šotora je vladala tišina.

Klic volkulje Sivke se je oglasil bolj blizu kot prejšnjo noč. Kazan si je še bolj želel kot prejšnje večere, da bi bila poleg njega. Toda odgovarjal ji ni. Ni si upal pretrgati molka, ki je vladal v šotoru. Uničen in bolan od težkega dne je ležal z zopet odprtimi ranami na snegu precej dolgo časa, a ni se mu hotelo spati.

Proti polnoči je plamen ognja ugasnil. Veter se je polegel v vrhovih dreves. Temni oblaki, ki so zakrivali nebo, so se zvilji v goste kupe, kot zastor, ki se potegne, in zvezde so se začele svetiti v bledi in kovinski luči. Tam daleč proti severu se je začel oster in monoton prasket, enak drsanju jeklenih drsalk sani, ki hite preko zmrzlega snega. To je bila skrivnostna in harmonična neboška melodija severne zarje. Obenem je postajalo bolj mrz in toplomer je naglo padal.

Volkulja Sivka to noč ni sledila same svojemu vonju, temveč je pogumno hitela kot senca po gazi, ki so jo pustile za seboj sani.

V hipu je Kazan začel njen glas.

Toda to ni bil klic samcu. Bila se je ustavila vsa trda od groze in se mrzlično tresla na vseh udih. Tulila je v zrak mrtvaški klic.

Kazan ga je začel in tudi začel tuliti kot divji psi Severa pred indijanskim šotorom, v katerem je izdihnil njih gospodar.

Peter Radisson je bil mrtev.

(Dalje sledi.)

Slovan se je izkazal kot nezadostno treniran in ima v moštvi več šibkih mest, katere treba na vsak način zasesti z boljšimi silami.

Ilirija rez. : LASK komb. 8 : 1. Prijateljeka tekma med Akademiki in rezervnim moštvom Ilirije je bila nenavadno napeta in v marsikateri fazi nadkriljevala predidajočo tekmo Ilirija : Fiume. Ilirija je bila v celoti boljše vigrana in trše trenirana od Akademikov ter je zmago popolnoma zaslužila, četudi score 8 : 1 ni v pravem razmerju s predvedeno igro.

Ilirija jun. : Krakovo 8 : 0. Juniorsko moštvo Ilirije je bilo svojemu protivniku, istotako mladinskemu moštvi, zelo nadmočno. — Med najmlajšimi Ilirijani iznenadi marsikateri igralec s fino tehniko, za katero bi ga mogli zavidati tudi oni iz I. moštva.

SK Jadran : SK Maribor 2 : 4. Jadran je gostoval včeraj v Mariboru proti mariborskem prvak u ter podlegel z rezultatom 2 : 4. Vkljub negativnemu izidu je bil Jadran več-

no igre v premoči, toda forward ni mogel nadvladati izvrstne mariborske obrambe, v kateri je igral odlično desni branilec Wagner.

Na Dunaju se je vršila v nedeljo na igrišču »Hohe Warte« nogometna tekma med angleškim moštvom Cardiff City in Vienco, v kateri so zmagali Angleži z 2 : 0. V predigri je porazila praška Slavija židovski klub Hakoah s 4 : 2. Prireditvi je prisostvovalo nad 60.000 gledalcev!

Nogometno prvenstvo v mariborskem okrožju LNP za sezono 1923-24 je bilo zaključeno 4. maja s tekmo Maribor : Rapid. Prvenstvena tabela izkazuje sledeče stanje: SSK Maribor 11 točk, razmerje golov 16 : 4; SV Rapid 9 točk, goli 22 : 6; SK Svoboda 3 točke, SK Ptuj 1 točko.

Poizvedovanja.

Rožni venec iz bisernice je bil najden včeraj na Ambroževem trgu. Dobi se v naši upravi.

Poslano.*

Odgovor g. Ivanu Koniču.

V Vaših poslanih lažete, zato Vam bodem dal priliko, da Vaše trditve dokažete pred sodiščem. — Bruno Belantič, sedlar in vozni ličar, Sp. Šiška.

* Za vsebino tega dopisa odgovarja uredništvo le toliko, kolikor določa zakon.

Meteorološko poročilo.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Pluviometer v C	Nebo, vetrov	Padaavin v mm
11.5. 21 h	737.8	12.1	0.6	dež	—
13.5. 7 h	736.4	11.2	0.6	obl.	0.4
12.5. 14 h	737.0	14.6	1.1	obl.	—

Iščem mesta SLUGE

v trgovini ali v industr. podjetju. Sem samec, 43 let star; prej sem služboval v samostanu kot vrtnar. — Ponudbe na upravo lista pod št. 2774.

GOZDARJA

z nižjo gozdarsko šolo, drž. izpitom in dobro prakso, išče graščina NEGOVA, pošta Ivanjci pri Gor. Radgoni.

Kavarniška KUHARICA

se sprejme v dobro, stalno službo. — Ponudbe s prepisi spričeval in zahteva plače je nasloviti na upravo lista pod »Kavarniška 2762«.

LOKAL v sredini mesta, za manufakt. trgovino, se za takoj išče. — Ponudbe pod »LOKAL« na Apollo, Ljubljana, Stari trg 19/II. 2767

STARO SREBRO

in SREBRNI DENAR KUPUJE po najvišji ceni L. Ravnihar, urar, Sv. Petra c.

Tovar. blizu Ljubljane išče 1. KNJIGOVODJO.

BILANCISTA

(prednost ima reflektant, ki bi nekaj časa vodil tudi korespondenco ter nadzoroval dela) ter

2. STROJEPISKO-

STENOGRAFINJO

z znanjem državnih jezikov ter nemščine. — Nastopiti je čimprej. — Podrobne ponudbe s spričevali ter ev. sliko naj se pošlje pod šifro »PERFEKT« na ALOMA Comp. v Ljubljani. 2715

VELEPOSESTVO

Prejme poročen, starejšega OSKRBNIKA, ki bi bil sposoben samostojno voditi posestvo, in sicer: gospodarstva, ekonom, živinoreje itd. Prednost imajo brez ali z 1—2 ca. 14 let starim otrokom. Obširnejše ponudbe z navedbo plače in o dosed. službovanju pod »OSKRBNIK« na Apollo, Ljubljana, Stari trg št. 19/II. 2766

SENO, SLAMO, SADJEVEČ

prvorst. blago, v večji množini, prodam. — Naslov pove uprava lista pod št. 2780.

KUHARICA, marljiva in

zvesta, vešča vsega gospodinjstva in se razume na vsa poljska dela, želi službe v kako župnišče za takoj ali pozneje. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2781.

BERDO IN BUGARIJO I.

(za tamb. zbor), kupim. Istotako naprodam moško KOLO v dobrem stanju, znamke »Torpedo«. — Peter Lampič, Črnuče 56, p. Ježica. 2779

Pozor, državni uradniki!

SLIKE za legitimacije

IZDELUJEJO po najnižjih dnevnih cenah —

Atelje: BERTHOLD, GRABJEC Franc, KUNC Viktor, KUNC Franc, POGAČNIK Franc, ROVŠEK, Davorin, URŠIČ Anton.

Gostilničarji, pozor!

Vsled selitve trgovine razprodajam po najnižjih cenah prvovrstna ljutomerska in halo vina 1922 in 1923 od 56 litrov naprej.

GIJURO VALJAK,

MARIBOR, Mlinska ulica 2.

POROČITI ŽELIM

dekleta ali vdovo do 35 let, na posestvo v prometnem kraju. Star sem 29 let, pol milijona premoženja. Resne ponudbe pod »Srečni dom« na upravo lista. 2776

Prodajam radi boleznj dobro

ohranjeno WANDERER

— motorno KOLO —

za 4 HP z dvema cilindroma, prostim tekom in tremi prestavi, napajalom za jermen itd. — Naslov se izve v upravi lista pod št. 2757.

NAPRODAJ dobro ohranjen

bel otroški VOZIČEK

Komenskega ul. 7, od 2.—4.

Krasen AKVARIJ

na vodomet, z ribicami vred, NAPRODAJ. Sv. Florijana ulica 18, Ljubljana. 2769

Oddam s 15. majem meblor.

MESEČNO SOBO

s posebnim vhomom in elektr. razsvetlj., v bližini Ljubljane, solid. starejšemu gospodu. — Naslov v upravi pod št. 2749.

RAZPIS

javne pismene dražbe

za POPRAVO STOLPNE STREHE pri podružni CERKVI NA KRTINI in sicer:

1. Tesarska dela.
 2. Krovsko in kleparska dela.
- Načrti in popis dela ter stavbeni pogoji so na vpogled pri župnem uradu v Dobu od 12. maja dalje v navadnih uradnih urah dopoldne.
- Pismene ponudbe je vpošlati zapечатene z 10 odstotkov varščine do dne 29. maja dopoldan.
- Stavbeni odbor si pridrži pravico, izbrati ponudnika neglede na višino ponudene svote.

ŽUPNI URAD V DOBU p. Domžalah.

Zelamteno nepremočljive
dežne plašče
iz prvih angleških tovarov
od Din 350.- 800.-

Drago Schwab
Ljubljana
Dvorni trg 3.

Na željo se pošlita po poštinem povzetu. Neuglašajoče se zame nja ali denar vrne.

1^a Portlandcement

za Ljubljano in okolico razpošilja tovarna cementa, Zidani most

na vagone in tudi manjše količine po ceni od:
Din 72.— za 100 kg franko sodi,
Din 62.— za 100 kg brez embalaže,
Din 66.— za 100 kg franko papirne vreče,
in sicer franko postaja Zidani most.

Za kakovost Portlandcimenta prevzame ravnateljstvo vsako odgovornost.

Cement je bil v mesecu januarju 1924 od strani komisije Gradbene direkcije iz skladišča v svrhu preizkušnje na Univerziteti Beograd, Zavod za izpitavanje gradj. materialja vposlan, in izkazuje 306 kg na cm³ pritiska.

Osebn ali pismena naročila — tudi izpod 1 vagona — sprejema

Ravnateljstvo tovarne cementa, Zidani most.

PROSTOVOLJNA

javna dražba

lesene prenosne barake, diferenciala »FIAT« in razloženega motornega kolesa Laurin-Klement, se vrši v četrtek dne 15. maja 1924 ob 10. uri na licu mesta v Hrenovi ulici št. 17. Informacije daje pisarna dr. Fran Novaka, dr. Alcijzija Kobala v Ljubljani, Dalmatinova ulica št. 3. 2727

Priporočamo tvrdko

Josip Peteline

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Najcenejši nakup

nogavic, žepnih robcev, brisačk, kloba, belega in rulavca platna, šifona, kravata, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih palic, nahrbtnikov, potrebščin za šivilje, krojače, Solingen in za obrezovanje trt.

NA VELIKO IN MALO.

OPRAVA sobna in kuhinjska, šiv. STROJ in drugo naprodam. — KOSARZ, Metelkova ulica št. 2, obj. 6.

PLETILNI STROJ 8/29

ugodno NAPRODAJ. — Naslov v upravi pod št. 2643.

Mlade, lovske resaste

PTIČARJE

poležene dne 1. aprila 1924, prodam. — MEKINDA, Novi Vodmat št. 62. 2744

NAPRODAJ

več trgovskih in stanovanjskih HIŠ v Ptuj ter travnikov in polj v bližnji okolici. — Pojasnila daje in prejema oferte Mestna hranilnica v PTUJU.

Nudimo za promptno nabavo

20 vagonov 7—kg tračnice s spojnici
30 vagonov 9-50 kg tračnice s spojnici
15 vagonov 12—kg tračnice s spojnici

Akcijsko društvo za saobraćajne i željezničke potrebe

Telefon 3-81

ZAGREB

Brz. adr. »AFEB«

Draškovičeva 25. — Skladišče: Zagreb — Černomerec.

IVAN ZAKOTNIK

Telefon št. 379

mesni tesarski mojster

Telefon št. 379

Ljubljana, Dunajska cesta 46

Vsekovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrežja hiše, vile, tovarne, cerkve in zvoniki; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezov, mlinov.

Parna žaga

Tovarna furnirja

Josip Smodej

notar v Velikih Laščah

dne 11. t. m. ob 8 zvečer, previden s tolažili sv. vere, v 69. letu starosti, mirno preminul.

Pogreb dragega pokojnika se vrši v torek, 13. majnika ob 16. uri na pokopališče v Velikih Laščah.

Bodi mu ohranjen blag spomin!

Velike Lašče, 12. maja 1924.

Žaluoja SOPROGA

z rodbino SMODEJ in dr. SCHÖBERL.

Zahvala.

Za številne dokaze iskrenega sočustva, ki smo jih prejeli ob izgubi našega ljubljene soproga in sina, gospoda

Maksa Kopitarja

za poklonjeno krasno cvetje ter za mnogobrojno častečo spremstvo na njegovi zadnji poti izrekamo vsem — osobito pevskega zboru »Slavec« za prekrasni, v srce segajoči žalostinki — našo najpriskrnejšo zahvalo.

Žaluoja soproga Marija in mati Frančiška de Sciava.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopju)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd. itd. Brzjavke: Kredit Ljubljana Tel. 40, 457, 548